

Remiss - Möjlighet att yttra sig om församlingsindelningsförslagen:

Den 5 december 2017 bestämde kyrkorådet för Svenska kyrkan i Gävle att se över sin församlingsindelning, så att den stämmer överens med dagens utmaningar och förutsättningar.

Den styrgrupp som utsetts av kyrkorådet har följt utredningsuppdraget, fattat relevanta beslut om dess inriktning och sett till att kyrkorådet informerats fortlöpande inför kommande beslut. Styrgruppen består av representanter från kyrkorådet, kyrkoherden och ställföreträdande kyrkoherde.

I medföljande material finns de tre förslagen på hur pastoratets församlingar/församling skulle kunna se ut och den bakomliggande utredningen som styrgruppen arbetat fram.

Enligt Kyrkoordningen ska församlingsråden i pastoratets församlingar ha fått tillfälle att yttra sig innan kyrkofullmäktige beslutar om församlingsindelning. Utöver församlingsråden vill kyrkorådet i de här frågan ge fler organisationer tillfälle att yttra sig. Därför inbjuds även nomineringsgrupper i kyrkofullmäktige, de fackföreningar som pastoratet har samverkansavtal med, Svenska kyrkans unga, samtliga enheter i arbetsorganisationen, de organisationer som Svenska kyrkan i Gävle tecknat samverkansavtal med och Gävle kommun.

Kyrkorådet vill ha svar på remissen **senast 31 augusti 2019**.

Den 12 november tar Kyrkofullmäktige beslut om indelning. Om förslag två eller tre antas kommer det beslutet att skickas till stiftet innan sista december för fastställelse.

Kyrkorådet ger möjlighet att svara på följande frågor:

1. Vilket av de tre indelningsförslagen förordar er grupp?
2. Om förslag ett blir det förslag som kyrkofullmäktige beslutar, vilka fördelar och nackdelar ser er grupp?
3. Om förslag två blir det förslag som kyrkofullmäktige föreslår till stiftsstyrelsen, vilka fördelar och nackdelar ser er grupp?
4. Om förslag tre blir det förslag som kyrkofullmäktige föreslår till stiftsstyrelsen, vilka fördelar och nackdelar ser er grupp?
5. Om förslag tre blir det förslag som kyrkofullmäktige föreslår till stiftsstyrelsen, vad anser er grupp om namnförslaget till den församlingen?
6. Om förslag tre blir det förslag som kyrkofullmäktige föreslår till stiftsstyrelsen, anser ni då att det föreslagna kyrkoforumet ska kunna ta ansvar för både ett geografiskt område och en specifik verksamhet i pastoratet eller ska detta bara vara geografiskt?
7. Ytterligare synpunkter?

Ett evigt uppdrag i en föränderlig värld

Utredning om församlingsindelningen i Gävle pastorat

Innehåll

- 1. Sammanfattning av utredningen**
- 2. Inledning**
- 3. Utredningens uppdrag och avgränsningar**
- 4. Utredningens bakgrund, upplägg och organisation**
- 5. Historiska förutsättningar i huvuddrag**
- 6. Församlingarnas geografi**
- 7. Gävle och Gävle pastorat idag**
- 8. Medlemsutveckling i Gävle pastorat i framtiden**
- 9. Gudstjänstfirare i Gävle pastorat**
- 10. Kyrkliga handlingar i Gävle pastorat**
- 11. Religiös omvärld**
- 12. Exempel på församlingsindelningar från andra håll i Svenska kyrkan**
- 13. Inledande samtal om utredningens förslag**

Bilagor

- 1. Historiska förutsättningar**
- 2. Statistik**
- 3. Sammanfattning av kyrkoavgiftsprognos med makroekonomisk utblick februari 2018**
- 4. Förslag på upplägg av utredning församlingsindelning**
- 5. Planerade byggen**
- 6. Diakonipastoralen**
- 7. Direktiv**

1. Sammanfattning av utredningen

Den 5 december 2017 bestämde Svenska kyrkan i Gävles kyrkoråd att se över sin församlingsindelning, så att de stämmer överens med dagens utmaningar och förutsättningar. I dag består pastoratet av fyra församlingar Heliga Trefaldighet, Staffan, Maria och Bomhus.

Syftet med organisationsförändringen skulle vara att få den bästa möjliga organisatoriska förutsättningen att fullgöra församlingens grundläggande uppgift, det vill säga att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Inför en eventuell förändring har Gävle pastorat gjort en utredning med tydligt uppdrag och avgränsningar.

Varje pastorat styrs av ett för hela pastoratet gemensamt kyrkofullmäktige och ett på samma sätt gemensamt kyrkoråd, så också Gävle pastorat. Detta faktum påverkas inte av en eventuell ändring av församlingsindelningarna. Inte heller påverkas relationerna mellan de förtroendevaldas styrning och kyrkoherdens ledning.

Däremot berörs de förtroendevaldas styrning på församlingsnivå. Om pastoratet även fortsättningsvis kommer att bestå av mer än en församling så kommer var och en av dessa församlingar ha ett församlingsråd. Om pastoratet kommer att utgöras av en enda församling så finns inga församlingsråd inom pastoratet, vid sidan av kyrkorådet. I stället kan kyrkofullmäktige hitta andra sätt för lokalt ideellt engagemang med ansvar inför kyrkoråd och kyrkofullmäktige.

Hur det lokala engagemanget ska ordnas om pastoratet kommer att bestå av en enda församling ingår inte i denna utredning, men tankar om hur det kan ordnas kan ha betydelse för hur de beslutande nu ställer sig i valet mellan att pastoratet ska bestå av en eller flera församlingar. Därför målas i utredningen en bild av hur en enda församling skulle kunna organisera det lokala ansvaret.

I utredningen med påföljande beslut ingår inte heller frågor om hur de anställda ska organiseras i arbetslag och deras arbetsområden. En rimlig arbetsorganisation bör kunna ordnas oberoende av församlingsindelning.

När uppdraget först formulerades fanns en uppgift om att ett av alternativen som skulle utredas var att skapa en församling kring varje kyrka inom pastoratet. Tidigt i utredningen visade sig detta alternativ till församlingsindelning vara orealistiskt, eftersom det skulle tvinga pastoratet till en ny församlingsindelning vid varje förändring av antalet kyrkor.

Den färdiga utredningen mynnar i stället ut i tre alternativ, att behålla de församlingar som nu finns inom pastoratet, att låta pastoratet bestå av fem relativt jämnstora församling och att låta hela pastoratet utgöras av en enda församling.

Församlingars antal och indelningar har historiskt sett aldrig varit statiska, varken i Gävle eller i andra delar av landet. När till exempel samhällen växer eller när en bygd blir en utflyttningsort uppstår nya behov och förutsättningar. Som alltid måste då saker förändras.

Vad är då en församling? I nytestamentlig tid innebar församling en grupp människor som kom samman i Jesu namn för att bryta brödet, lyssna till Ordet, be tillsammans. Idag är Svenska kyrkan rikstäckande och uppbyggd av territoriella församlingar med geografiska gränser, och består av dem som bor där och är medlemmar i Svenska kyrkan. Ett ansvar finns för alla som bor och vistas i

församlingen oavsett om man är medlem eller inte. Med församling kan man också mena de människor som samlas för att fira gudstjänst, som tar ansvar, engagerar sig och tar del av det som sker.

Församlingsindelningarna, det vill säga hur församlingarnas gränser ser ut har historiska förklaringar. Från medeltiden till i början av 1900-talet var Gävle en församling. Innan medeltiden tillhörde Gävle Valboförsamling. 1916 delades Gävle i två församlingar. Två distriktskyrkor byggdes, i slutet av 1800-talet och i början av 1900-talet, Strömsbro och Bomhus, två framväxande bruksorter. Väckelsen var stark i Gävle på 1800-talet. Denna rörelse fångade upp den nya befolkningen och växte. Svenska kyrkan var mer återhållsam mot de nya medborgarna. I samband med att Staffan blev en församling byggdes ett diakonihus, 1932 invigdes Staffans kyrka.

De flesta församlingsindelningar i Gävle pastorat har skett från slutet av 1970-talet. Troligen beroende på att det var mer ekonomiskt fördelaktigt att vara fler församlingar. Maria och Tomas blev egna församlingar 1978, tidigare hade det byggts distriktskyrkor där. Under 1980-talet fördes diskussioner om att Hemlingby, Bomhus och Strömsbro också skulle bli egna församlingar. Det förverkligades bara med Bomhus som blev en egen församling 1995. Gävle fick då fem församlingar. Bomhus och Staffan blev två olika församlingar. I Hemlingby fanns sedan lång tid tillbaka en kyrksal inrymd i skolan. 1989 invigdes en ny kyrka i området. Vid utbyggnaden av området Andersberg var det EFS-föreningen som ville bygga en kyrka, Andreas kyrkan invigdes 1977. 1998 såldes den till Svenska kyrkan, några år senare sålde Svenska kyrkan den. Vid utbyggnaden av Södra Bomhus byggdes Björsjökyrka som invigdes 1993.

Efter att staten och kyrkan skildes åt år 2000 ville kyrkonämnden i Gävle se över sina strukturer. Arbetshypotesen var en församling. 2003 utsåg man en parlamentarisk styrgrupp som skulle utreda frågan. 2007 drog Strukturutredningen slutsatsen att en församling eller ett flerförsamlingspastorat var den bästa lösningen. För tidigt, ansåg majoriteten och därför gick man inte vidare med det förslaget. 2010 blev det fyra församlingar i Gävle. Tomas församling slogs ihop med Heliga Trefaldighets församling igen. 2012 bestämde kyrkomötet att det inte längre ska finnas några flerpastoratssamfälligheter från och med 2014.

Svenska kyrkan är ett självständigt trossamfund, men samtidigt har Svenska kyrkan fortfarande en särställning. Det finns en lag om Svenska kyrkan som säger vad kyrkan ska vara och göra. Svenska kyrkan ska till exempel vara ett evangeliskt-lutherskt trossamfund, en öppen folkkyrka som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete ska bedriva en rikstäckande verksamhet. Kyrkan har ett grundläggande uppdrag med fyra dimensioner, gudstjänst, diakoni, mission och undervisning.

Inom ett pastorat är det kyrkofullmäktige som bestämmer hur församlingarna ska vara indelade. Församlingskriterierna inom ett pastorat är också annorlunda än vad de är för en självständig församling. Kriterierna finns i 37 kap. 3 §, Kyrkoordningen. Enligt denna paragraf ska det firas gudstjänst, i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen. I en församling ska finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning. I församlingen ska finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen

som förtroendevalda i församlingen.

Om kyrkofullmäktige i Gävle pastorat tar beslut om en ny församlingsindelning under 2019 kan de nya gränserna träda i kraft 1 januari 2021. Innan kyrkofullmäktige beslutar om församlingsindelning ska församlingsråden i pastoratets församlingar yttra sig. Får stiftsstyrelsen för Uppsala stift beslutet senast i december 2019 så har stiftsstyrelsen tre månader inför fastställande, som är 1 april 2020. Beslutet ska, efter att domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig, fastställas av stiftsstyrelsen. Det är stiftsstyrelsen som fastställer namnet. I namnunderlaget ska det finnas motiv till varför pastoratet vill ha detta/dessa namn. I ansökan om indelningsförslag som skickas in till stiftsstyrelsen ska det också finnas med information om att man har skickat in namnen till Lantmäteriet och Institutet för språk- och folkminnen. Deras svar behöver komma in senast i mars 2020 för att stiftsstyrelsen ska kunna fastställa indelningen.

I Gävle pastorat bor det cirka 73 000 personer i dagsläget. 2030 beräknas det bo cirka 20 000 fler i kommunen varav de flesta bor inom pastoratet. Gävle kommun har i sitt bostadsförsörjningsprogram möjliggjort byggande för 800 nya bostäder per år fram till 2030. I dagsläget finns det planer på att bygga cirka 12 000 nya bostäder i Gävle kommun, några startade byggas 2017, några planeras vara färdiga under 2020.

Gävle har många pendlare och det är också något som ökar. Cirka 9000 pendlar in till Gävle, 8000 pendlar ut. Det innebär att en tiondel av befolkningen byts ut varje veckodag, i teorin. 2022 kommer utpendlingen att vara större än inpendlingen. Pendlingen kommer också att öka ännu mer på sikt.

Det finns väsentliga skillnader i förutsättningar för folkhälsa mellan områden i Gävle, vilket också påverkar förutsättningarna för församlingarna. Kvinnorna har genomgående högre ohälsotal än männen. Alla områden har sina förutsättningar, utmaningar och möjligheter. När Svenska kyrkan i Gävle gjorde diakonispaningen 2016 visade det sig att olika områdena skiljer sig åt och kommer att kräva olika arbetsmetoder. Bomhus församling har den mest homogena befolkningen, enligt statistiken, medan de andra församlingarna är relativt disparata.

Bomhus är den kyrka som används mest när det gäller dop och vigslar. Den är också populär som begravningskyrka. Många föredrar dock kapellen på Skogskyrkogården. 60 procent vill sina begravingar i begravningskapellen. Det är en trend i hela landet och stämmer väl med Gävle 2017.

Medlemsantalet påverkar Svenska kyrkans verksamhet. Generellt har utträdena varit betydligt högre under 2016-2018 än föregående år. Det beror på att den stora ålderskullen födda i slutet på 1980- och 1990-talet träder ut i högre grad än unga vuxna i tidigare generationer, men också på granskningar och negativ uppmärksamhet i media. I pastoratet är cirka 73 833 personer folkbokförda varav 44 144 är medlemmar i Svenska kyrkan. Vilket innebär att drygt 59 procent av de boende i pastoratet är medlemmar.

Generellt räknar man med att Svenska kyrkan kommer att förlora ungefär 2 procent av sina medlemmar per år. För Gävles del skulle det innebära att Svenska kyrkan i Gävle 2030 har 34 876 medlemmar. De senaste två åren har Svenska kyrkan tappat 2 procent av sina medlemmar. Tidigare

år har tappet varit lägre. 2008 hade Gävle 50 792 medlemmar, ett tapp på 0,8 procent från året innan. 2012 hade kyrkan 48 133 medlemmar och tappade 1,4 procent från året innan.

Svenska kyrkan i Gävle är inte ensamma med att fundera kring hur man på bästa sätt ska kunna organisera sig för att kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Ett exempel är Jönköpings pastorat som bildades 2014, då 2 pastorat blev ett gemensamt pastorat. Tidigare var man fyra församlingar som genom sina två pastorat ingick i en samfällighet. Från 2018 har de två pastoraten blivit ett. Jönköping har tio distriktskyrkor. Före beslutet att bli en församling diskuterade man i alla distrikt huruvida det vore klokt att bli fler församlingar. För att bevara det lokala engagemanget så finns i alla områden ett verksamhetsråd.

Under hösten 2018 har 58 gudstjänstfirare intervjuats som en del i utredningen. Av dessa firar 19 personer inte i den församling där de bor. 11 av dessa 58 väljer en kyrka av tradition, man har deltagit i gudstjänsterna under många år. Ungefär 6 personer firar inte i den kyrka de trivs bäst. Ungefär 11 personer svarar ja, på att prästen påverkar vilken kyrka man väljer. För 22 personer har tiden och dagen betydelse. Våldigt sällan påverkar familjesituationen. Gemenskapen är den viktigaste orsaken till att man firar på det ställe man gör. Det uttrycks på olika sätt som exempelvis hemkänsla, familjekänsla, om en känner sig välkommen och blir sedd.

Styrgruppens tre förslag på indelning

Här presenteras tre olika indelningsförslag med kommentarer om fördelar och nackdelar, det vill säga vilka möjliga konsekvenser det blir av olika beslut. I direktiven till utredningen står det uttryckligen att modellen en församling runt varje kyrka ska undersökas. Under utredningens gång har det visat sig att detta inte är ett realistiskt alternativ. Styrgruppen har därför valt att inte gå vidare med den modellen.

Förslag ett:

Inga förändringar när det gäller församlingsindelningen i pastoratet.

Förslag två:

Fem jämnstora församlingar utifrån befolkningsmängd i pastoratet. Antal invånare i varje församling föreslås bli mellan 12 000 och 18 000.

Förslag tre:

En enda församling i pastoratet.

Förslag ett: Inga förändringar när det gäller församlingsindelningen i pastoratet.

Gävle pastorat består idag av fyra församlingarna, Bomhus församling, Heliga Trefaldighets församling, Maria församling och Staffans församling. Om Kyrkofullmäktige bestämmer sig för att inte göra några förändringar är det dessa församlingsindelningar i pastoratet som gäller.

Församlingars antal och indelningar har historiskt sett aldrig varit statiska, varken i Gävle eller i andra delar av landet, något som konstaterats flera gånger i utredningen. Gävle tillhörde från början Valbo församling, men blev en egen församling på 1400-talet, troligen när Gävle fick stadsprivilegier. Gävle delades 1916 i två församlingar. Staffans församling lämnade Heliga Trefaldighets församling. År 1978 blev Tomas och Maria nya församlingar. Bomhus församling har i sin tur varit en del av Staffans församling, men blev en egen församling 1995. På 1980-talet förde även Hemlingby och Strömsbro diskussioner om att bli egna församlingar. Det var troligen mer ekonomiskt fördelaktigt att vara en församling under den här tiden. Tomas församling är numera återigen en del av Heliga Trefaldighets församling sedan 2010. Innan Gävle pastorat bildades ansökte Heliga Trefaldighets församling om att bli en självständig församling, något som stiftet inte godkände. Året innan den här utredningen kom till stånd ansökte Strömsbro återigen att få bli en egen församling.

Rent geografiskt stämmer Bomhus församling väl överens med kommunens indelning av kommundelen Bomhus. Samma sak gäller för Maria församling som har ungefär samma indelning som kommundelen Sätra. När det gäller de övriga två församlingarna så består de av flera kommundelar. Heliga Trefaldighets församling består av kommundelarna Stigslund – Strömsbro, Villastaden – Fridhem, Öster – Alderholmen, Norr – Nynäs, del av Sörby, Andersberg, Lexe, Bönan – Norrlandet.

Staffans församling består av Brynäs, Hemlingby – Järvsta, del av Söder – Hemsta, Furuvik. Gränserna runt dessa församlingar är kanske inte lika naturliga.

Befolkningsmängden är olika stora i de fyra församlingarna. Bomhus har 11 423 invånare. Maria 10 534. Heliga har cirka 31 500 invånare. Staffan ungefär 20 500 invånare. Gävle är en tillväxtkommun. Idag har kommunen 100 000 invånare, ungefär 73 000 invånare bor inom pastoratet. 2030 kommer Gävleborna att vara 20 000 fler, de flesta inom Pastoratet om man ser utifrån var bostäderna byggs, stadens förtätas, gamla industritomter och hamn omvandlas till bostäder. Befolkningen växer alltså inom de redan stora församlingarna i pastoratet, Heliga Trefaldighet och Staffan. Det innebär att församlingarna kommer att bli ännu mer befolkningsmässigt ojämna.

Förslaget innebär att församlingsråden kommer att finnas kvar så som de ser ut idag. Detta ger möjlighet för församlingen att via församlingsråden utveckla sin roll, det vill säga vara kyrka utifrån det lokala behovet, intresset och sammanhanget.

En invändning mot detta förslag är att det inte möter de problem som motionen GP-2016-72 beskrev, dvs. att Strömsbro hör till en församling men att dess medarbetare hör till ett arbetslag som

i övrigt arbetar i en annan församling. Eftersom de fyra församlingarna är så olika stora är det inte alldeles enkelt att få gränserna att stämma mellan arbetslagen och gränserna mellan församlingarna.

Förslag två: Fem jämnstora församlingar

Det andra förslaget innebär att pastoratet indelas i fem församlingar. Dessa blir indelade utifrån befolkningsmängd i pastoratet för att få ett antal jämnstora församlingar. Antal invånare i varje församling föreslås bli mellan 12 000 och 18 000. Befolkningen kommer att öka inom vissa områden i Gävle och det har tagits hänsyn till det i den föreslagna indelningen.

Den första församlingen skulle bli Bomhus tillsammans med kommundelen Furuvik. Det skulle innebära att församlingen fick 12 600 invånare (Bomhus 11 423 och Furuvik 1 176). Här finns i dagsläget Björsjökyrkan och Bomhus kyrka. Namnet på denna församling föreslås vara Bomhus församling, men nu med nya gränser.

Den andra församlingen skulle bestå av kommundelarna Sättra, Stigslund – Strömsbro (Norrlandet) och Lexe. De skulle innebära att denna församling får en befolkning på cirka 17 250 invånare. (Sättra 10 534, Stigslund – Strömsbro (Norrlandet) 6 269, Lexe 493). Här finns idag Mariakyrkan och Strömsbro kyrka samt Böna kapell. Denna församling föreslås ha namnet Maria församling nu med nya gränser.

Den tredje församlingen skulle bestå av kommundelarna Andersberg, Sörby, Hemlingby-Järvsta. Dessutom kommundelen Villastaden – Fridhem, minus Villastaden plus Hemsta. Det skulle innebära att församlingen skulle kunna ha ungefär 13 000 invånare. (Andersberg 5 536, Sörby 2 755, Hemlingby-Järvsta 1 863, Fridhem 3000 Hemsta 717). Denna församling blir helt ny. Här finns idag Tomaskyrkan och Hemlingby kyrka. Denna församling föreslås heta Tomas församling. Ett problem i sammanhanget skulle kunna vara att dessa båda kyrkor har varit föremål för utredning för försäljning. Om Tomaskyrkan skulle säljas kan en lösning vara att byta namn på Hemlingby kyrka till Tomaskyrkan eller om man har tillgång till en annan kyrkobyggnad i området kan denna byggnad heta Tomaskyrkan.

Den fjärde församlingen skulle bestå av kommundelarna Brynäs och Öster – Alderholmen (8 371, 2433). Denna församling skulle få ett invånarantal på cirka 11 000. Inom detta område byggs det många nya bostäder och det planeras också. Här planeras mellan 4000 till 6000 nya bostäder. Bliar dessa verklighet kommer denna församling att öka rejält befolkningsmässigt. Här finns idag Staffans kyrka, vilket innebär att denna församling får namnet Staffans församling, men nu med nya församlingsgränser.

Den femte församlingen skulle då bestå av resterande kommundelar inom pastoratet. Det vill säga Villastaden 1760, Söder 9059 och Norr Nynäs 8 312. Denna församling skulle få ett invånarantal på cirka 19 000 personer. Här finns idag Heliga Trefaldighets kyrka. Denna församling skulle komma att heta Heliga Trefaldighets församling men nu med nya gränser.

I varje församling ska det finnas ett församlingsråd. De fyra församlingsråden som finns i dag kommer att utökas med ett i den nybildade Tomas församling. Församlingsråden ger möjlighet för församlingen att utveckla sin roll i det lokala sammanhanget, det vill säga kyrkan verkar lokalt.

Förslag tre: Att göra hela pastoratet till en församling

Det tredje förslaget är att hela pastoratet blir en enda församling. Det innebär en ordning som liknar den som fanns mellan medeltiden och 1916, då Gävle stad var en församling. Gränserna är visserligen inte riktigt de samma som då, i och med att den yttre indelningen har förändrats. Dessutom har kommunen Gävle blivit större med områden som inte tillhörde Gävle stad 1916. Befolkningsmängden är inte den samma som tidigare. Traditionellt sett har städer varit en församling. Andra pastorat i städer liknande Gävle har gjort pastoratet till en församling. Blir pastoratet en församling kommer församlingsråden att försvinna. Församlingen styrs då av ett kyrkofullmäktige som utser ett kyrkoråd.

När det här förslaget har diskuterats under utredningens gång så har många sett fördelar med en enda församling. En sådan lösning skulle vara flexibel inför framtiden med minskade resurser och nya utmaningar. Medlemstapp och befolkningsökning ställer nya krav på att vara kyrka i vår tid. Samtidigt har det lyfts ett varnande finger mot att en enda församling kommer att bli för stor med risk för maktkoncentration. Många har också uttryckt oro över att närheten i församlingen kommer att minska, de korta beslutsvägarna gå förlorade och det kommer att hindra människors engagemang. För att motverka maktkoncentrationen ligger i uppdraget att föreslå ett bra sätt att behålla det lokala engagemanget. I andra pastorat med många invånare har kyrkorådet delat in församlingar i distrikt eller verksamhetsområden, för att behålla fördelar med större ekonomiska muskler och samtidigt hålla kvar det lokala engagemanget.

Efter att ha lyssnat till andra pastorat och församlingar har styrgruppen mejslat fram ett eget förslag utifrån Gävles förutsättningar. Tanken är att kyrkorådet ger möjlighet för lokala kyrkoforum att ta ansvar för ett geografiskt område eller en specifik verksamhet i pastoratet. Det vill säga kyrkorådet inrättar ett kyrkoforum, beslutar om antalet ledamöter och deras "mandatperiod" samt delegerar uppgifter till forumet. Kyrkorådet kan utse ordförande i forumet. Kyrkoherden har rätt att utse en i dessa forum. Forumets möten ska protokollföras och skickas till kyrkorådet och kyrkoherden. Det lokala engagemanget stärks genom att grupper eller enskilda medlemmar i församlingen kan ta initiativ till nya kyrkoforum. Namnet på denna församling föreslås bli Gävle stads församling.

Analys av de olika förslagen ur olika aspekter

Utredningen visar hur indelningarna av församlingarna sett ut historiskt och hur de kommit att se ut som de gör idag. Samtidigt har utredningen visat på något av kyrkans samtid och vad som ligger bakom hörnet i form av utmaningar och möjligheter. Utredningen fick också i uppdrag att belysa olika förslag på indelningar. Ovan har dessa presenterats. De olika indelningsförslagen kommer att få olika konsekvenser på kort och lång sikt. De kommer att innebära både fördelar och nackdelar utifrån olika aspekter oavsett vilket förslag kyrkofullmäktige väljer. Här nedan listas några exempel på

fenomen och aspekter som styrgruppen har identifierat och som det är viktigt att belysa inför beslut om indelningar.

Det grundläggande uppdraget

Enligt kyrkoordningen är församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Allt annat som församlingen utför är stöd för och en konsekvens av denna grundläggande uppgift.

Enligt 2 kap 5 § i Kyrkoordningen är det pastoratet som har det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift. Styrgruppen kan inte se att något av förslagen skulle försvåra för pastoratet att fullgöra detta.

Församlingskriterier

För att vara en församling inom ett pastorat måste församlingen uppfylla församlingskriterier, enligt 37 kap. 3 §, Kyrkoordningen. Det innebär:

- Det ska firas gudstjänst i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen.
- Det ska i församlingen finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning.
- Att det i församlingen ska finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen.

Styrgruppen gör den bedömningen att alla tre förslagen idag uppfyller kriterierna. Svagheten med förslag ett och två är att de förutsätter fler förtroendevalda än vad gäller förslag tre, eftersom pastorat med flera församlingar måste finna ledamöter till församlingsråden. På samma sätt kräver förslag ett och två fler kyrkorum än förslag tre, eftersom det måste finnas minst ett kyrkorum i varje församling.

Resurser

Att inte göra några förändringar innebär att resurser sparas på kort sikt. Förändringar kräver alltid resurser i form av olika typer av aktiva åtgärder, men också ett visst bortfall av aktivitet när kyrkans organisation förändras. Med förslag ett behöver man inte bekosta en organisationsförändring. Förslag två kommer kräva en del resurser inledningsvis för att förändra och skapa nya församlingsråd samt anpassa verksamheter efter nya församlingsgränser. Förslag tre medför kostnader för att förändra organisationen och behålla det lokala engagemanget. Vilket förslag som kräver mest resurser på lång sikt är svårare att avgöra men bedömningen är att förslag tre är mest flexibelt.

Stabilitet

Inom varje organisation finns en spänning mellan utveckling och stabilitet. Förslag ett innebär på kort sikt mest stabilitet, d.v.s. församlingarna med sina församlingsråd kan fortsätta utvecklas i den

nuvarande organisationen. Att ändra den kyrkliga organisationen i Gävle kan innebära att det goda arbetet stannar av när nya organisationsförändringar sker. Förslag två är troligen det förslag som innebär minst stabilitet på kort sikt, då de fyra församlingarna får nya gränser och det bildas en helt ny församling. Förslag tre innebär också på kort sikt att stabiliteten minskar i och med att församlingsråden försvinner och att nya Kyrkoforum skapas.

Igenkänningsfaktorn

Enligt den SKOP-undersökning som Svenska kyrkan lät göra under 2018 svarar 40 procent att Svenska kyrkan i Gävle och dess verksamhet är viktig för dem personligen. Det är oförändrat 10 procent som svarar att den är mycket viktig.

Stabilitet och igenkänning kan ge människor trygghet. Troligen blir igenkänningsfaktorn för den så kallade gemenskapsorienterade församlingen störst med förslag ett, och något mindre med de två andra förslagen. Församlingsborna känner igen sin organisation så som den varit under en tid. För majoriteten i den territoriella församlingen är igenkänningsfaktorn mindre och av mindre betydelse. Många invånare känner inte alls till vilken församling de tillhör.

Församlingsråden

I utredningen "Närhet och samverkan", som föregick beslutet om att det inte fick finnas några samfälligheter längre, framgår att ett församlingsråd ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar. Vad gäller uppgifter givna i kyrkoordningen hör de till stor del samman med församlingens gudstjänstliv. Församlingsinstruktionen blir också viktig när det gäller att i det konkreta fallet utmejsla församlingsrådets ansvarsområde. Pastoratets kyrkoråd kan delegera olika uppgifter till församlingsrådet. Församlingsråden har funnit sedan 2014. Ofta har ledamöter som nu sitter i församlingsråd suttit i kyrkoråden i samma församling och det har tagit tid för församlingsråden att hitta sin roll i den nya organisationen. Förslag ett och två innebär att församlingsråden i församlingarna blir kvar och kanske kan hitta sin roll och sina uppgifter. I förslag tre föreslås församlingsråden ersättas av kyrkoforum för lokalt engagemang med förtroendevalda.

Maktkoncentration

Under utredningens gång har vikten av att det kyrkliga lokala engagemanget diskuterats. Många ser fördelar med att som i förslag tre endast ha en församling, särskilt inför en framtid med minskade resurser. Men samtidigt har det lyfts ett varnande finger om att en församling kan bli för stor med all makt koncentrerad på ett ställe. Man har uttryckt oro för att det lokala engagemanget i församlingen kan försvinna. Man har också vädrat oro för att närheten till församlingsborna kan försvinna. För att motverka denna tendens ligger i uppdraget att föreslå ett bra sätt att behålla det lokala engagemanget.

Förslag ett och två innebär att församlingsråden finns kvar, vilket är ett sätt att bevara det lokala engagemanget och intresset. Förslag tre innebär att församlingsråden försvinner och det blir viktigt

för utredningen att peka på andra sätt att stärka det lokala engagemanget. Av detta kommer förslaget att inrätta kyrkoforum som lokal organisation för intresse och engagemang.

Flexibilitet inför framtiden

Svenska kyrkan i Gävle står inför en mängd stora utmaningar inför framtiden och verkar i en helt ny tid samtidigt som kyrkans resurser minskar. Befolkningen växer och nya områden byggs. Med minskade resurser har kyrkan inte råd att bygga nya kyrkor för närvaro i nya områden, snarare kommer Svenska kyrkan i Gävle behöva sälja fastigheter. Kyrkan behöver verka i olika områden och gärna tillsammans med andra aktörer. Framtidens människor i Gävle kommer att pendla i ökad utsträckning. Förslag tre kan anses vara mest flexibelt inför framtiden. Den innebär att kyrkan lättare kan anpassa sig till nya förutsättningar.

Förslag ett innebär att inte förändra indelningen. Gävle är en tillväxtkommun. Befolkningen växer mest inom de redan stora församlingarna i pastoratet. Det innebär att församlingarna blir ännu mer befolkningsmässigt ojämna.

Förslag två innebär att pastoratet blir fem församlingar. Fördelen är att dessa församlingar blir mer jämnstora utifrån befolkningens mängd i jämförelse med idag. Antal invånare i varje församling föreslås bli mellan cirka 12 000 och 18 000. Den nya indelningen skissas också så att den förväntade tillväxten i olika delar i Gävle gör församlingarna mer jämnstora, snarare än tvärtom.

Förslag	Förslag ett	Förslag två	Förslag tre
Kan pastoratet fullgöra sitt övergripande ansvar för att församlingarna/församlingen gör den grundläggande uppgiften?	Ja	Ja	Ja
Uppfyller förslaget församlingskriterierna?	Ja	Ja	Ja
Kommer förslaget ta extra resurser i anspråk på kort sikt?	Nej	Ja	Ja
Kommer förslaget att ta extra resurser i anspråk på lång sikt?	Osäkert	Osäkert	Osäkert
Minskar stabiliteten på kort sikt?	Nej	Ja	Ja
Minskar igenkänningsfaktorn för engagerade församlingsbor?	Nej	Ja	Ja
Minskar igenkänningsfaktorn för majoriteten i den territoriella församlingen?	Troligen inte	Troligen inte	Troligen inte

Tar förslaget tillvara den utveckling som skett av församlingsråden?	Ja	Ja	Nej, men kan tas tillvara på annat sätt
Innebär förslaget att det finns risk för maktkoncentration?	Nej	Nej	Ja, men också möjlighet till motsatsen
Innebär förslaget flexibilitet inför framtiden?	Mindre	Mindre	Större
Behövs förtroendevalda på fler nivåer än kyrkofullmäktige och kyrkoråd?	Ja	Ja	Ja
Ger förslaget möjlighet att engagera sig i annan form än kyrkofullmäktige och kyrkoråd?	Ja	Ja	Ja

2. Inledning

Den 5 december 2017 beslutade kyrkorådet för Svenska kyrkan i Gävle om en utredning av församlingsindelningen i pastoratet. I dag består pastoratet av fyra församlingar Heliga Trefaldighet, Staffan, Maria och Bomhus. När pastoratet bildades 2014 infördes arbetslag som bygger på nuvarande församlingar, men arbetslagens ansvarsområden sammanfaller inte alltid med församlingsindelningen.

Syftet med organisationsförändringar ska vara att få de bästa möjliga organisatoriska förutsättningarna för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift, det vill säga att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Församlingars antal och indelningar har historiskt sett aldrig varit statiska, varken i Gävle eller i andra delar av landet. När till exempel samhällen växer eller när en bygd blir en utflyttningsort uppstår nya behov och förutsättningar. Församlingsindelningar följer det övriga samhällets utveckling. Alla kyrkor och kapell i Gävle pastorat har sin särprägel, sin speciella arkitektur, inredning, sina inventarier. Något påminner om den första perioden i samhällets historia, annat är tillkommit under senare sekler eller årtionden. Varje epok har satt sin prägel på kyrkans organisation, kyrkorummen och församlingsindelningarna.

Gävle tillhörde för länge sedan Valbo församling och blev en egen församling på 1400-talet, troligen när Gävle fick stadsprivilegier. Gävle delades 1916 i två församlingar då Staffans församling lämnade Heliga Trefaldighets församling. År 1978 blev Tomas och Maria nya församlingar. Bomhus församling har i sin tur varit en del av Staffans församling, men blev en egen församling 1995. På 1980-talet förde även Hemlingby och Strömsbro diskussioner om att bli egna församlingar. Tomas församling är numera återigen en del av Heliga Trefaldighets församling sedan 2010. Året innan den här utredningen kom till stånd ansökte Strömsbro återigen om att få bli en egen församling.

Närhet, engagemang och gemenskap är tre begrepp som har central betydelse för byggande av fungerande församlingar. Den kyrkliga organisationen ska i möjligaste mån enkel, tydlig och begriplig, vilket framgår av utredningen "Närhet och samverkan. Betänkande från den av Kyrkostyrelsen tillsatta Strukturutredningen". Utredningen Närhet och samverkans övergripande syfte var att skapa

bästa möjliga organisatoriska förutsättningar för församlingarna att fullgöra sin grundläggande uppgift. Samhällets förändringar medför allt högre krav på församlingars och samfälligheters hantering av såväl ekonomi som administration och då inte minst personaladministration. Parallellt med detta har de kyrkotillhörigas levnadsmönster förändrats. "När samhället förändras behöver Svenska kyrkan enligt utskottet se till att dess organisation inte lägger hinder i vägen för en anpassning till nya förhållanden och nya krav."

Hur Svenska kyrkans lokala organisation bör gestaltas är i hög grad beroende av de särskilda förutsättningar som gäller för Svenska kyrkan av historiska skäl och med hänsyn till nutida förhållanden. ("Närhet och samverkan. Betänkande från den av Kyrkostyrelsen tillsatta Strukturutredningen." sid 98)

3. Utredningens uppdrag och avgränsningar

Svenska kyrkan framträder lokalt som en församling vilken är den primära enheten inom kyrkan. Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. År 2012 bestämde kyrkomötet att det inte längre ska finnas några flerpastoratssamfälligheter. Det innebär att Gävle kyrkliga samfällighet upphörde den sista december 2013. De fyra församlingarna - Bomhus, Heliga Trefaldighet, Maria och Staffan, blev Gävle pastorat den 1 januari 2014. När Gävle pastorat bildades 2014 gjordes ingen förändring vad gäller dessa fyra församlingars gränser.

Sedan det nya pastoratet bildades har frågan funnits om att ändra församlingsgränserna inom pastoratet, för att få mer jämnstora församlingar och mer naturliga församlingsgränser, eller för att på annat sätt underlätta livet i pastoratet och styrningen av pastoratet.

2017-12-05 fattade kyrkorådet beslut om att utreda en eventuell förändring av församlingsindelningen inom pastoratet, för att ge organisatoriska förutsättningar att på bästa sätt kunna fullgöra kyrkan grundläggande uppgift.

Varje pastorat styrs av ett för hela pastoratet gemensamt kyrkofullmäktige och ett på samma sätt gemensamt kyrkoråd, så också Gävle pastorat. Detta faktum påverkas inte av en eventuell ändring av församlingsindelningarna. Inte heller påverkas relationerna mellan de förtroendevaldas styrning och kyrkoherdens ledning.

Däremot berörs de förtroendevaldas styrning på församlingsnivå. Om pastoratet även fortsättningsvis kommer att bestå av mer än en församling så kommer var och en av dessa församlingar ha ett församlingsråd. Om pastoratet kommer att utgöras av en enda församling så finns inga församlingsråd inom pastoratet, vid sidan av kyrkorådet. I stället kan kyrkofullmäktige hitta andra sätt för lokalt ideellt engagemang med ansvar inför kyrkoråd och kyrkofullmäktige.

Hur det lokala engagemanget ska ordnas om pastoratet kommer att bestå av en enda församling ingår inte i denna utredning, men tankar om hur det kan ordnas kan ha betydelse för hur de beslutande nu ställer sig i valet mellan att pastoratet ska bestå av en eller flera församlingar. Därför målas i utredningen en bild av hur en enda församling skulle kunna organisera det lokala ansvaret.

I utredningen med påföljande beslut ingår inte heller frågor om hur de anställda ska organiseras i arbetslag och deras arbetsområden. En rimlig arbetsorganisation bör kunna ordnas oberoende av församlingsindelning.

När uppdraget först formulerades fanns en uppgift om att ett av alternativen som skulle utredas var att skapa en församling kring varje kyrka inom pastoratet. Tidigt i utredningen visade sig detta

alternativ till församlingsindelning vara orealistiskt, eftersom det skulle tvinga pastoratet till en ny församlingsindelning vid varje förändring av antalet kyrkor.

Den färdiga utredningen mynnar i stället ut i tre alternativ, att behålla de församlingar som nu finns inom pastoratet, att låta pastoratet bestå av fem relativt jämnstora församling och att låta hela pastoratet utgöras av en enda församling.

4. Utredningens bakgrund, upplägg och organisation

När pastoratet bildades infördes arbetslag som bygger på nuvarande församlingar, men arbetslagens ansvarsområden sammanfaller inte alltid med församlingsindelningen. Att detta kan medföra vissa problem var något som biskop Ragnar Persenius påpekade i sitt visitationstal i Gävles Heliga Trefaldighets kyrka den 2 april 2017. Biskopen menade att strävan efter att få likvärdiga arbetsområden är god, men att det finns en problematik i detta både för församlingsråden och för arbetsorganisationen. Biskopen sade: "Nu är vi nog i en situation där församlingsindelningen måste tas upp."

Församlingsindelningen har även uppmärksammats i en motion till pastorats fullmäktige, GP-2016-72. Motionären ville att kyrkofullmäktige skulle ta beslut om att bilda en ny församling inom pastoratet bestående av områdena Strömsbro, Stigslund och Norrlandet. Fullmäktige avlog motionen. Motivet var att Strömsbro aldrig har varit en självständig församling och någon tradition talar inte heller för en sådan församlingsbildning. Däremot ansåg kyrkorådet att det kan finnas anledning att se över alla församlingars gränser inom pastoratet, så att de stämmer överens med dagens utmaningar och förutsättningar. I svaret på motionen skrev kyrkorådet: "På sikt behöver kyrkorådet ta ett helhetsgrepp och göra en större utredning. Det är inte möjligt att under ett valår ändra församlingsgränser. En översyn kan först bli aktuellt under nästa mandatperiod."

Det är kyrkofullmäktige som beslutar om församlingsindelning. Eftersom det är pastoratet som har det övergripande ansvaret för den grundläggande uppgiften ansågs vid beslut om strukturreformen att det är pastoratet som bäst kan bedöma vilken församlingsindelning som är lämplig.

Det är ett pastoralt perspektiv som ska vara avgörande för församlingsindelningen inom ett pastorat. Syftet är att skapa de bästa möjligheterna till gudstjänstfirande utifrån de önskemål och förutsättningar som finns, samtidigt som de övriga församlingskriterierna kan uppfyllas. Församlingar har på så sätt fått en delvis annan ställning när de samverkar i ett pastorat och detta har betydelse för indelningen. Innan ett beslut fattas ska församlingsråden i pastoratets församlingar ha fått tillfälle att yttra sig. Beslutet ska, efter att domkapitlet har getts tillfälle att yttra sig, fastställas av stiftsstyrelsen.

De kriterier som finns för en församling framgår av 37 kap. 3 §, Kyrkoordningen, där det sägs att det i en församling som ingår i ett pastorat ska firas gudstjänster i enlighet med vad som framgår av församlingsinstruktionen, att det i en sådan församling ska finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning, samt att det i församlingen ska finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen.

2017 beslutade kyrkorådet ha ge kyrkoherden i uppdrag "att utreda hur församlingsindelningen ska utformas inom Gävle pastorat för att få de bästa möjliga organisatoriska förutsättningarna för att församlingarna eller församlingen ska kunna fullgöra sina/sin grundläggande uppgift/er, det vill säga att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission."

I uppdraget som kyrkoherden fick av kyrkorådet om församlingsindelning specificerades vidare vilka indelningar som skulle undersökas. En utgångspunkt var att arbeta med så få förändringar som möjligt. En annan att indela enligt principen en församling runt varje kyrkobyggnad. En tredje förutsättning var att utgå från att Gävle pastorat skulle bli en enda församling. En fjärde var att göra en förutsättningslös prövning av lämpligaste församlingsindelning utifrån vissa kriterier som exempelvis relevant geografi för medlemmar.

Utredningen har haft ett brett anslag och tagit in många aspekter på frågan om församlingsindelning i Gävle pastorat. Följande frågor tas upp i utredningen: Hur ska kyrkan verka i Gävle framåt? Var kommer människor att bo? Hur kommer de att försörja sig? Vad är viktigt för dem? Vilken är deras syn på religionen? Hur kommer människor att leva sina liv här? Men lika viktigt som det är att titta framåt är det att titta bakåt. Hur har det sett ut? Vilken är Gävles historia? Vad har kyrkan i bagaget? Vilken är kyrkans historia och varför har kyrkan den nuvarande indelningen?

I direktivet uppmanas utredningen till att ha en öppenhet i församlingsbegreppet. Företrädare för det territoriella församlingsbegreppet behöver erkänna behovet av att gemenskapsgrupper finns inom den territoriella församlingen. På samma sätt behöver företrädare för den gemenskapsorienterade församlingen beakta att det finns en territoriell församling, och hur man arbetar för att möta den med öppenhet. Människor har olika vägar att möta andlig längtan och kyrkan. I utredningen "Närhet och samverkan" framhölls dubbelheten, församlingen får inte reduceras till en indelningsenhet. Men att gudstjänsten är nödvändig för församlingen betyder inte att man kan bortse från andra aspekter. Om Svenska kyrkan ska kunna fylla sin uppgift som en folkkyrka, måste församlingen vara väl integrerad i det samhälle där den verkar, slogs fast i utredningen.

För att belysa frågan "Vad är en församling?" genomfördes inom ramen för denna utredning en föreläsning- och samtalskväll i Heliga Trefaldighets kyrka. Då redovisades vad lagen om Svenska kyrkan fastslår om Svenska kyrkan, det vill säga att kyrkan ska vara ett evangeliskt-lutherskt trossamfund, en öppen folkkyrka som i samverkan mellan en demokratisk organisation och kyrkans ämbete ska bedriva en rikstäckande verksamhet. Samtidigt framgick det att församlingsbegreppet är mångfacetterat och att det finns olika församlingssyner bland människor i Svenska kyrkan.

Utredningen har också undersökt de kyrkliga handlingar i pastoratet, hur andra pastorat har valt att indela sina församlingar, medlemsutvecklingen i pastoratet, intervjuat gudstjänstfirare i pastoratet m.m.

Kyrkorådet beslutade om följande organisation för utredningen om församlingsindelning: En styrgrupp utsågs med uppgift att följa utredningsuppdraget och fatta relevanta beslut om inriktningen. Dessutom skulle gruppen se till att kyrkorådet fick fortlöpande information inför beslutet. Gruppen bestod av kyrkorådets ordförande, kyrkorådets vice ordförande och ytterligare en förtroendevald från kyrkorådet, kyrkoherden och ställföreträdande kyrkoherde. Till styrgruppen adjungeras ansvarig utredare.

En referensgrupp tillsätts av styrgruppen, bestående av fyra ledamöter ur församlingsråden (en från respektive församlingsråd enligt nuvarande församlingsindelning), samt lämplig representation från ideella medarbetare/församlingsbor.

Styrgruppen valde att lägga upp utredningen genom att undersöka olika förutsättningar. Historiska, kyrkorättsliga, teologiska, geografiska, befolkningsmässigt, ekonomiskt, religiös omvärldsanalys. Dessutom har man tagit fram annat material. I den fortsatta framställningen redovisas detta material

Kyrkorådet ville att utredningen om församlingsindelning skulle undersöka olika möjliga församlingsindelningar. En utgångspunkt var att arbeta med att det ska bli så små förändringar som möjligt. En annan var att indela enligt principen en församling runt varje kyrkobyggnad. En tredje förutsättning var att utgå från att Gävle pastorat blir en enda församling. En fjärde var att göra en förutsättningslös prövning av lämpligaste församlingsindelning utifrån vissa kriterier som exempelvis relevant geografi för medlemmar. Det centrala för en utredning om församlingsindelningar var att ha fokus på församlingar, församlingsråd och församlingsbor.

5. Historiska förutsättningar i huvuddrag

Här följer några nedslag i Gävles historia, Kyrkans utveckling i stort och kyrkans utveckling i Gävle. Allt detta har påverkat var kyrkan står idag och är viktiga att ha med sig inför beslut om eventuellt nya indelningar. Det här är en sammanfattning av Historiska förutsättningar. Den som vill läsa mer kan gå till Bilaga 1. Där finns en mer utförlig redogörelse om Historiska förutsättningar. Där redogörs också alla källor.

Staden Gävle har flera historier och därför har kyrkorna och församlingarna i de olika kommundelarna vuxit fram i olika tider och under helt olika förutsättningar.

Gävletrakten har troligen varit bebott ända sedan stenåldern, men då de första människorna började bosätta sig här var stora delar av Gävle havsbotten, någon gång mellan vikingatiden och till medeltiden har platsen börjat bebos av människor, den första bebyggelsen fanns troligen vid Gamlebron. 1446 får Gävle stadsprivilegier, men staden har tidigare nämnts som stad i olika källor. Förmodligen fick staden sina privilegier av Kung Kristoffer av Bayern. Den tidiga staden ska antagligen ha legat runt nuvarande Heliga Trefaldighets kyrka. Tillväxten var stark under medeltiden och framåt. De goda förutsättningarna berodde på fisket, det omgivande jordbruket, samt exporten via järnvågen av produkter från Bergslagen. Stadens borgare fick monopol på sommarfisket under 1500-talet. Järnet har haft stor betydelse för staden. Den ena tillväxten har gett den andra, kan man sammanfatta det hela.

Kristendomen kom via handel och mission från kontinenten och de brittiska öarna. Officiell blev den kristna tron i Sverige i och med Olof Skötkonungs dop, alla svenska kungar har sedan varit kristna från 1100-talet och framåt. Asmund Karesson och Staffan var två historiska gestalter som sannolikt var med och kristnade Gävleborg. Landskapet kristnades ungefär samtidigt som övriga Svealand, också troligen genom ett tingsbeslut 1080. Den lokala kyrkliga organisationen var från början territoriellt bestämda socknar. Med ganska hög sannolikhet anknöt indelningen av socknarna utifrån tidigare indelningar. Socknen skapades kring ett antal gårdar som hade kapacitet att ge tionde för att på så sätt underhålla en kyrka och en präst. Sockenindelningen i landet som helhet var av allt att döma färdig omkring år 1300.

Mot slutet av medeltiden blev Gävle en egen församling. En kyrka har antagligen byggts mot slutet av 1300-talet, helgad åt den heliga treenigheten. Denna kyrka låg på exakt samma plats som den nuvarande kyrkan. 1605 brann Gävle och då förstördes kyrkan, man fortsatte dock att använda den, men den fungerade inte så bra och dessutom hade den blivit för liten, befolkningmängden hade ökat. Därför bestämde man sig för att bygga en ny kyrka. 1638 började man bygga. Först 1654 stod den klar. Det är inte första eller sista gången det brinner i staden. Det gjorde det 1569, 1776 och 1869 också.

Under åren har det skett en hel del förändringar i indelningen av församlingarna. 1602 hamnade Hille och Valbo under Gävle, de blev så kallade Annexförsamlingar. Hille hade sedan 1300-talet varit en del

av Valbo. 1850 blev Valbo återigen eget pastorat. Men har många gånger sedan dess fått släppa i från sig mark till Gävle, Bomhusområdet 1911, Vall 1919, Lexe 1939, 1964 hela östra Valbo fram till Upplandsgränsen.

Med reformationen kom församlingsbegreppet och det blev också ett kyrkorättsligt begrepp i kyrkoordningen, år 1571. Med begreppet församling nedtonades betydelsen av kyrkobyggnaden som ett heligt rum och istället tydliggjordes kyrkan som en gemenskap av troende. I huvudsak var församlingsindelningen territoriell med koppling till socknen. Socken är dock i första hand ett landsbygdsbegrepp. Under lång tid utgjorde varje stad i regel en egen församling.

Församlings- och pastoratsindelningen har historiskt aldrig varit helt statisk även om förändringarna under tidernas lopp varit relativt begränsade och den medeltida sockenindelningen i stor utsträckning har bestått fram till vår egen tid.

Högonjunkturen vände 1636 för Gävle. Det berodde på det så kallade bottniska handelstvånget. Stockholm ville hindra Gävle från att bedriva handel och lyckades få Gävles stads handelsrättigheter inskränkta. Det ledde till en befolkningsminskning. Det var många människor som flyttade från staden och trots att rättigheterna kom tillbaka 1687 återhämtade sig inte staden förrän långt in på 1700-talet. Hela 1700-talet gick till exempel åt för att upprusta Gävles fullständigt förfallna hamn. Sedan tar det fart och under hela 1800-talet räknades Gävle som en av landets viktiga affärsstäder.

När industrialiseringen av Sverige kom igång på allvar under 1800-talets andra hälft, hade Gävle goda förutsättningar för företagsetableringar. Det fanns kapitalstarka entreprenörer i stadens rederier och handelshus. Staden blev därför tidigt en av de tidigaste industrialiserade städerna i landet.

Väckelsen blir stark i Gävle. Troliga förklaringarna till att väckelserörelsen blir så stark i Gävle och som påverkat!

- Att Gävle ligger i Uppsala stift, vilket är Ärkebiskopens stift, det gjorde att biskopen inte har lika mycket tid att ägna sig åt sitt stift. Det hindrade denne att ha koll på de spirade idéerna som grodde i den internationella staden Gävle.
- Järnet, hamnen, rederierna, gymnasiet, befolkningsökningen, bruksdöden, den tidiga industrialiseringen, den tidiga emigrationen. – innebär ett stort utbyte på folklig nivå. Överheten – Tyskland. Vanliga människor – Amerika.
- Svenska kyrkans tröghet, ovilja och oförmåga att bereda plats i kyrkan för de nya invånarna i staden. Uthyrning av bänkar. Finns inga bänkar till alla. Tråkiga predikningar och sång. Dessutom kallt.
- Frikyrkans snabba organisation fångar upp de nya invånarna. De bygger snabbt nya kyrkor och blir en samlingsplats för nykomlingarna. De har stor diakoni, lättsjungna sånger.

Väckelserörelsen förstärker folkrörelser som nykterhetsrörelsen och arbetarrörelsen (även om frikyrkornas ledare motarbetar de socialistiska idéerna, rent teologisk är de fortfarande Lutherska i sin syn på klassamhället, dessa gör också gemensam sak med prästerna i Svenska kyrkan och bildar kristna fackföreningar). I de olika folkrörelserna får vanligt folk praktisera demokratin, vilket är början på vår demokrati och allmän rösträtt. Den starka frikyrkan och en stark arbetarrörelse har starkt påverkat Gävle och naturligtvis också Svenska kyrkan i Gävle.

Tanken att bygga ytterligare en kyrka, utöver Heliga trefaldighet väcktes tidigt i Gävle. 1767 fick Gävle en ytterligare en kyrka, Hospitalkyrka Sofia Magdalena. Redan innan denna 1869 förstördes av brand hade en församlingsdelning diskuterats, men det dröjde innan någon sådan kom till stånd. Gävle pastorat delades i två församlingar, Heliga och Staffan 1916. Nils Lövgren var Kyrkoherde i Gävle från 1889. Det var kyrkoherden Nils Lövgren som ville att arbetarna på Brynäs skulle få en egen distriktskyrka, där de kunde känna sig mer hemma. Brynäs var ett arbetarområde med en helt annan ekonomisk situation än Heliga och många socialt utsatta människor. Nils Lövgren var en nydanare både vad gällde andlighet och administration och engagerade sig i den kommunala fattigvården. När han till exempel insåg att många barn i Gävle aldrig satt sin fot i kyrkan sedan de döptes drog han igång ett ambitiöst arbete bland barn och ungdomar.

Under 1800-talet började man också att börja skilja det offentliga och kyrka. Genom 1862 förordningar om kommunalstyrelse i stad, om kommunalstyrelse på landet och om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd delades socknarna upp i en borgerlig kommun och en kyrkoförsamling.

Begreppet församlingsrörelsen har använts för den förnyelse och förändring av församlinglivet som ägde rum omkring sekelskiftet 1900. Förutom diakoni kom också nya arbetsformer som ungdomskretsar och söndagsskola. Det var inte fråga om någon enhetlig rörelse.

Genom en lag bestämdes den territoriella församlingsindelningen.

enligt 35 § i lagen (1919:293) om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastisk indelning.

Under 1900-talet fortsätter industrialiseringen, men Gävle tappar mycket av sitt försprång, eller snarare de andra städerna kommer ikapp Gävle, och kanske samtidigt tappar Gävle lite av sitt självförtroende. Gävle kallas då lite nedsättande den sovande staden. Under senare av 1900-talet genomgår Gävle stora strukturomvandlingar. På 1950-talet aktualiseras frågan igen om delning av församlingarna. Det var på den här tiden ekonomiskt fördelaktigt att vara just en församling. Så när nya kyrkor byggdes bildades nya församlingar. Nya områden i Gävle byggs under den här tiden. 1958 invigs Tomaskyrkan. 1971 står Mariakyrkan färdig. Från 1978 blir Gävle fyra församlingar. Tomas och Maria går ur Heliga.

Vid utbyggnaden av området Andersberg valde EFS-föreningen att bygga en kyrka, Andreaskyrkan invigdes 1977. Det var en samarbetskyrka tillsammans med Svenska kyrkan, 1998 såldes den till Svenska kyrkan, några år senare sålde Svenska kyrkan den vidare till Gavlegårdarna. Idag används lokalen av skolan i området.

1980- talet förs flera diskussioner om att Hemlingby, Bomhus och Strömsbro ska bli egna församlingar. I Hemlingby fanns sedan lång tid tillbaka en kyrksal inrymd i skolan, denna del av Gävle tillhörde under lång tid Valbo församling. Tredje söndagen i advent 1989 invigdes en ny kyrka, Hemlingby kyrka. Vid utbyggnaden av Södra Bomhus byggdes Björsjökyrka som invigdes 1993. Gävle blir två år senare fem församlingar. Bomhus går ur Staffan.

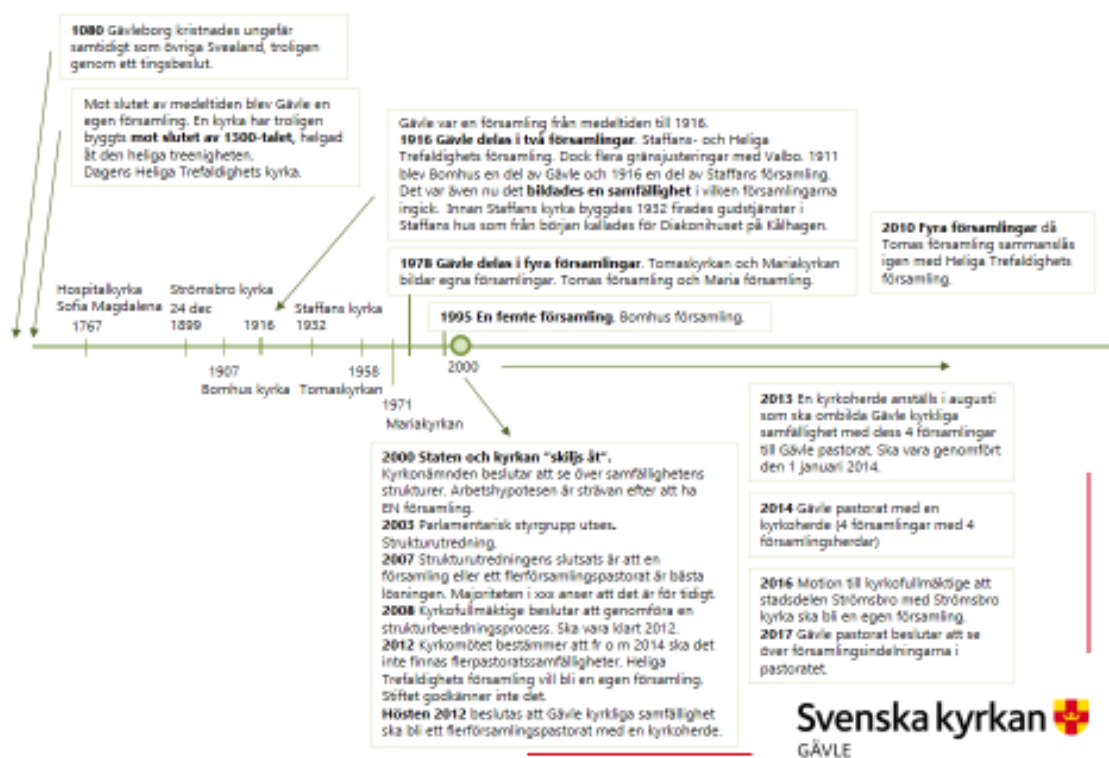
Efter att staten och kyrkan skiljs åt, 2000, vill kyrkonämnden i Gävle se över sina strukturer. Arbetshypotesen är en församling. 2003 utser man en parlamentarisk styrgrupp som ska utreda frågan. 2007 drar Strukturutredningen slutsatsen att en församling eller ett flerförsamlingspastorat är den bästa lösningen. För tidigt, anser majoriteten av församlingarna så det blir inget med den saken.

2008 bestämmer Kyrkofullmäktige att genomföra en strukturberedningsprocess. Enligt beslutet ska arbetet startas 2008 och avslutat 2012. 2010 blir Gävle fyra församlingar. Tomas församling går tillbaka in i Heliga igen.

2012 bestämde kyrkomötet att det inte längre ska finnas några flerpastoratsamfälligheter från och med 2014. Heliga Trefaldighets församling begär då att få bli en egen församling. Det går stiftet inte med på. Två förslag läggs fram. Antingen ett pastorat eller två pastorat. Hösten 2012 bestämmer de förtroendevalda i Gävle att Gävle ska bli ett pastorat.

Under 2013 anställs en ny kyrkoherde som ska arbeta med att ombilda samfälligheten och de fyra församlingen till Gävle pastorat. Den nya kyrkoherden tillträder i augusti. Uppdraget är att allt ska vara genomfört till den 1 januari 2014. 2016 kommer en motion om att Strömsbro ska bli egen församling. 2017 beslutar Gävle pastorat att se över sina indelningar.

Historiska tidpunkter Svenska kyrkan i Gävle

6. Församlingarnas geografi

Gävleborg kristnades ungefär samtidigt som övriga Svealand, troligen genom ett tingsbeslut. Gävle var till en början en del av Valbo socken. Mot slutet av medeltiden blev Gävle en egen församling. 1916 delas Gävle i två församlingar. Staffan och Heliga. 1767 fick Gävle en ytterligare en kyrka, Hospitalkyrka Sofia Magdalena. 1899 på julafton invigs Strömsbro kyrka. 1907 invigdes kyrkan i Bomhus. 1911 blev Bomhus en del av Gävle och 1916 en del av Staffan. Innan Staffanskyrkan byggdes 1932 firades gudstjänster i Staffanshus som från början kallades för Diakonhuset på Kålhagen. Från 1978 blir Gävle fyra församlingar. Tomas och Maria går ur Heliga. 1993 blir Gävle fem församlingar. Bomhus går ur Staffan. 2010 blir Gävle fyra församlingar. Tomas församling tillbaka in i Heliga igen.

Här nedan följer några kartor:

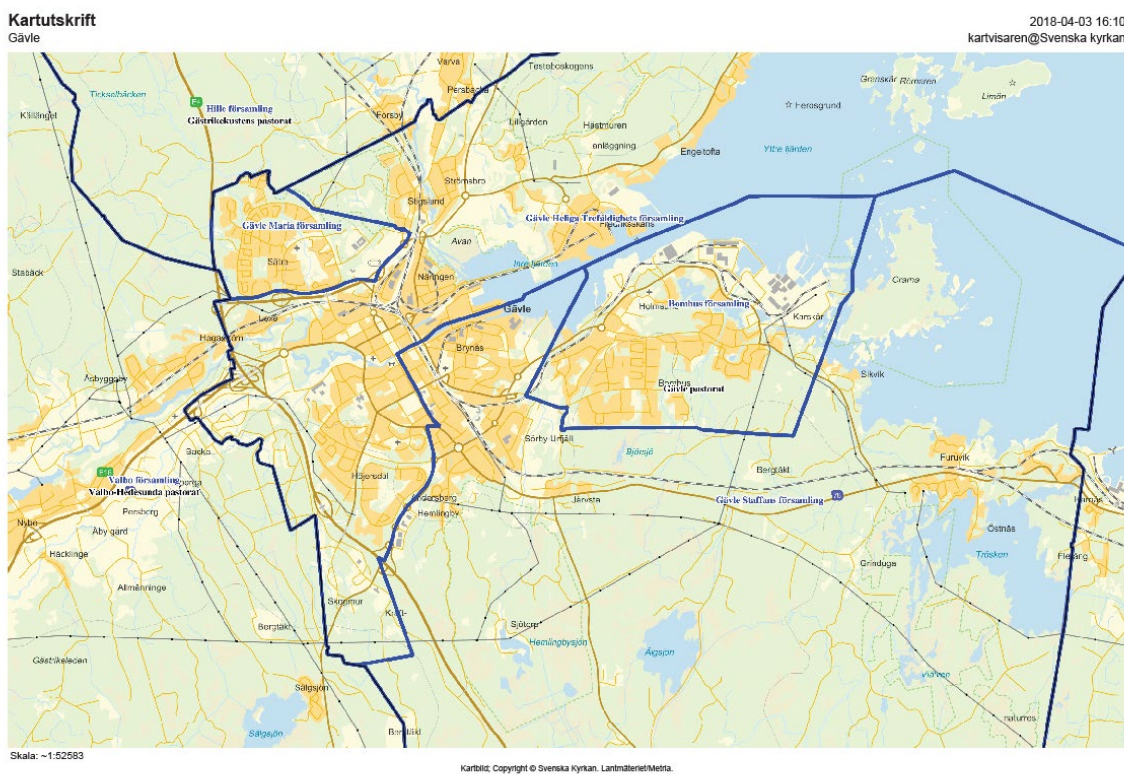

Gävle pastorats församlingar och hur arbetslagen är indelade idag.

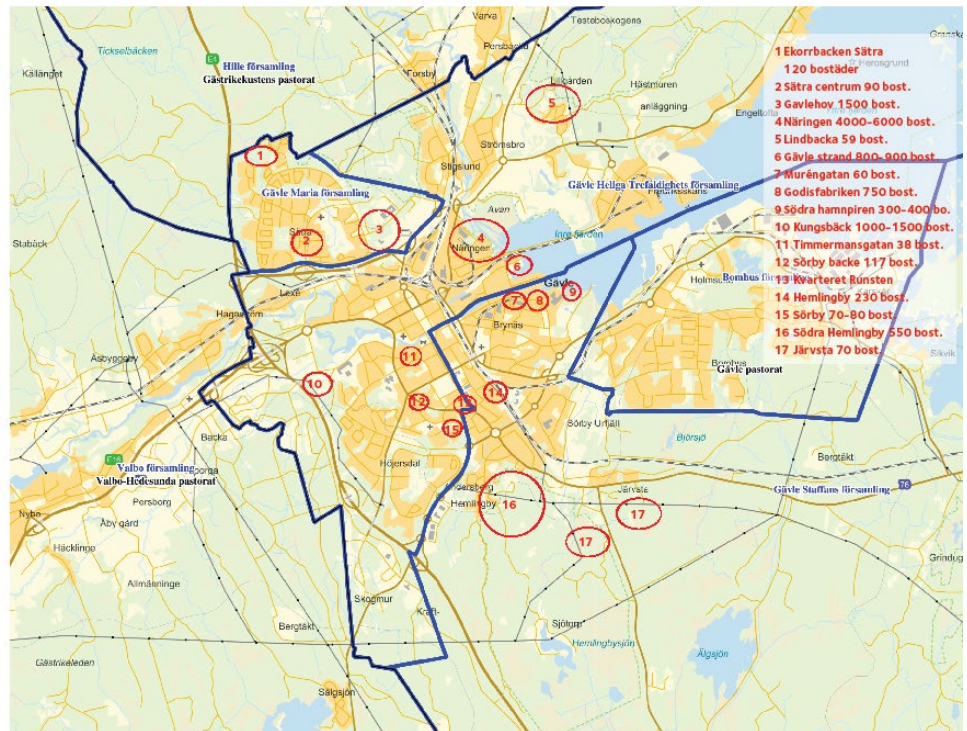

Svenska kyrkan i Gävles olika fastigheter, inklusive hyrda, ej Teknikpark med. Olofsgården och Kyrkoherdebostad inte längre i Svenska kyrkans ägo.

Svenska kyrkan i Gävle

Kartuskrift
Gävle

De bostäder som planeras i Gävle. Viktigt för att se hur Gävle kommer att se framöver.

Här nedan följer kartor över hur församlingarna ser ut. Med finns även över hur en tidigare församling, Tomas såg ut.

Kartutskrift
Bomhus

2018-04-18 10:59
kartvisaren@Svenska kyrkan

Skala: ~1:51551

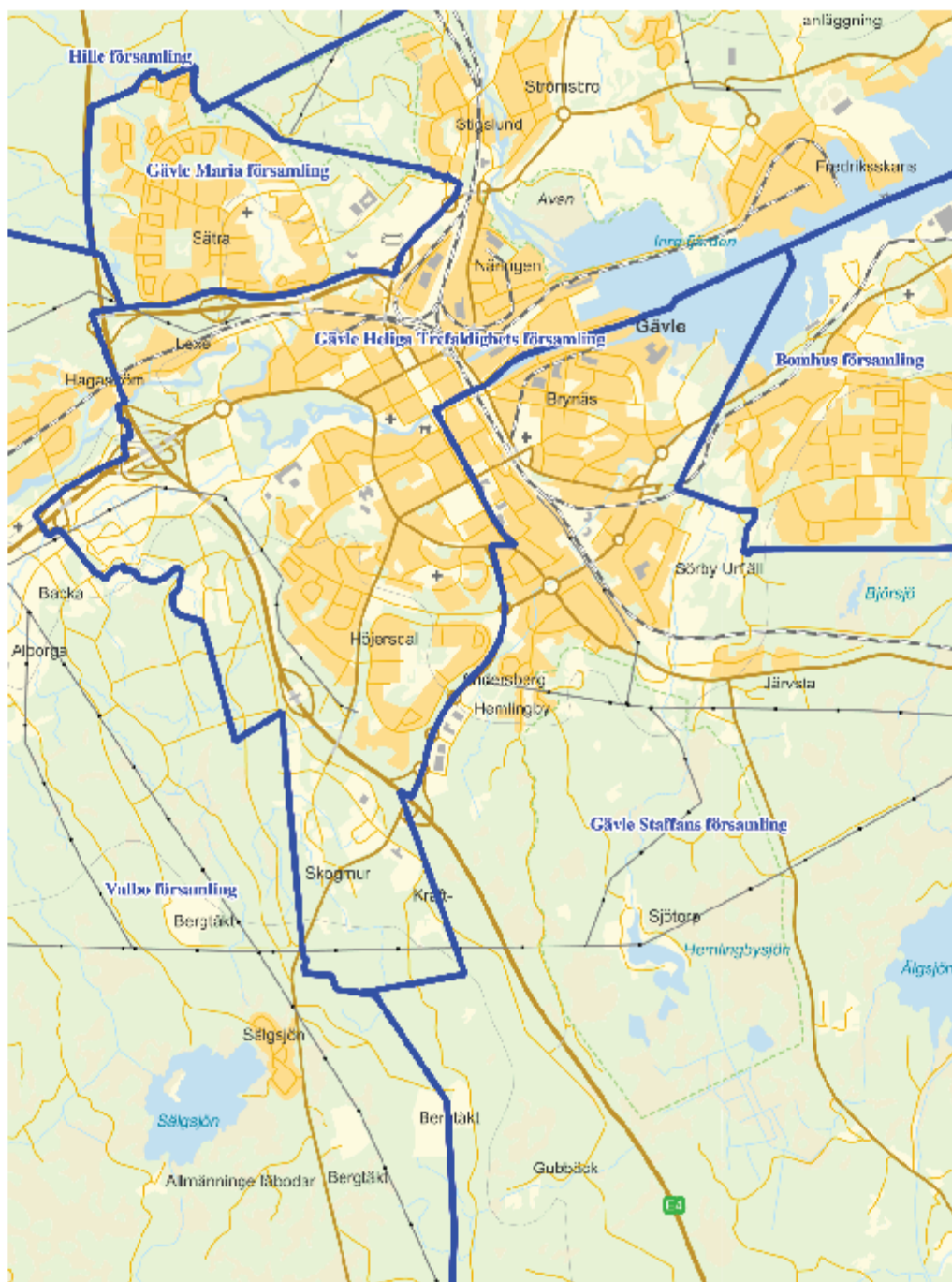
Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Kartutskrift

Heliga 1

2018-04-18 11:23

kartvisaren@Svenska kyrkan

Skala: ~1:51551

Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Kartutskrift

Heliga 2

2018-04-18 11:31

kartvisaren@Svenska kyrkan

Skala: ~1:51551

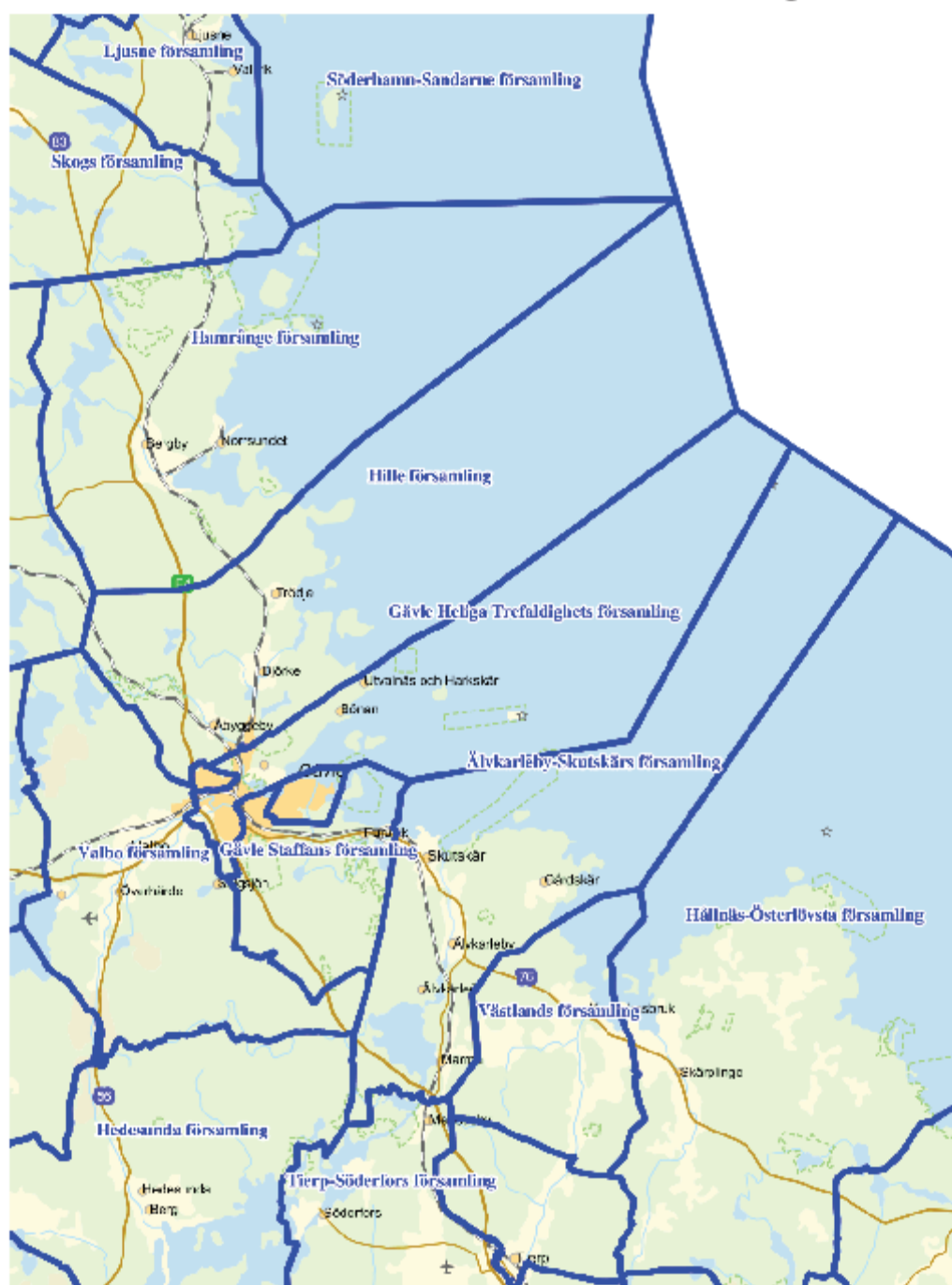
Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Kartutskrift

Heliga 3

2018-04-18 11:35

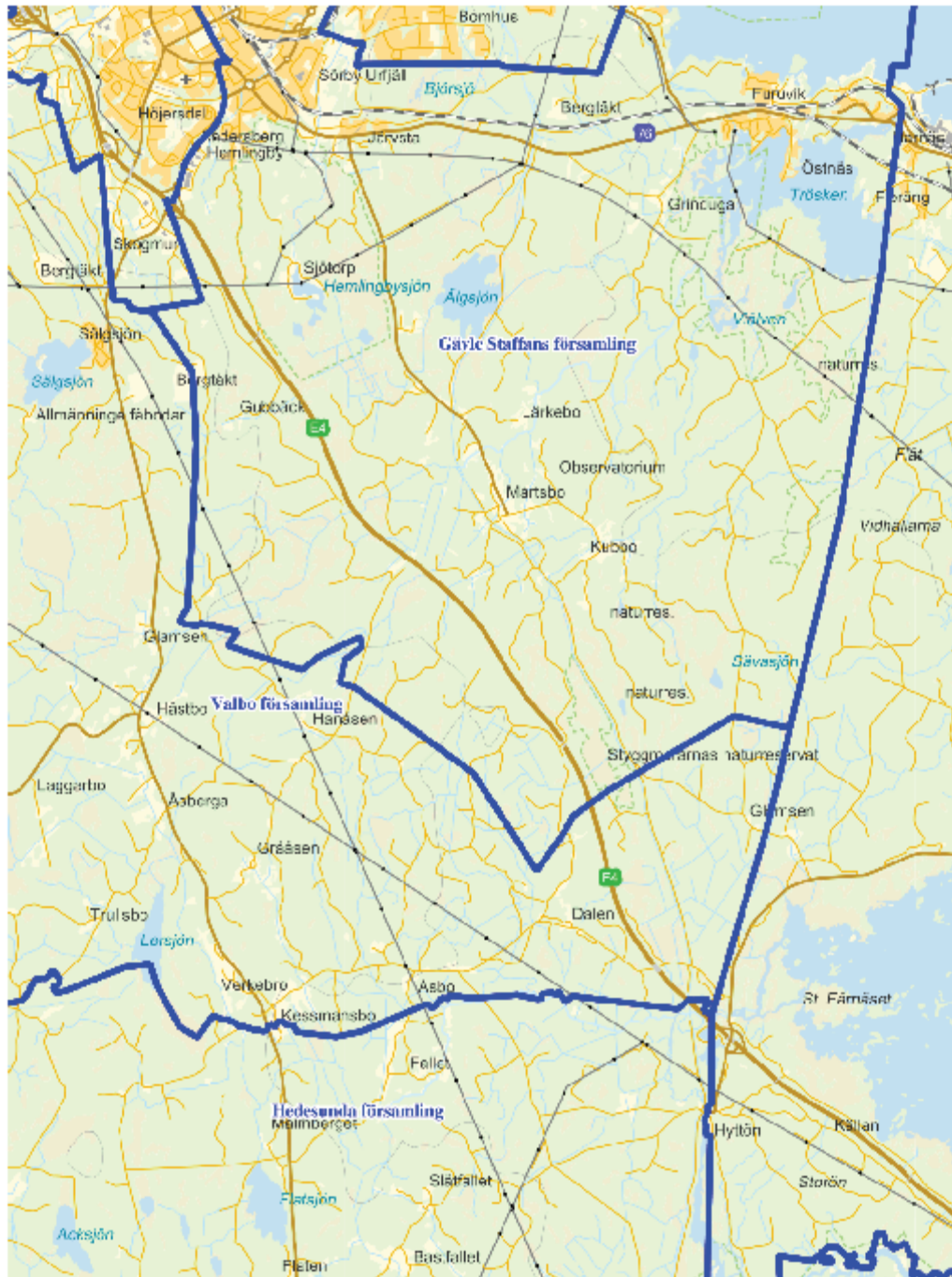
kartvisaren@Svenska kyrkan

Skala: ~1:412404

Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Skala: ~1:92812

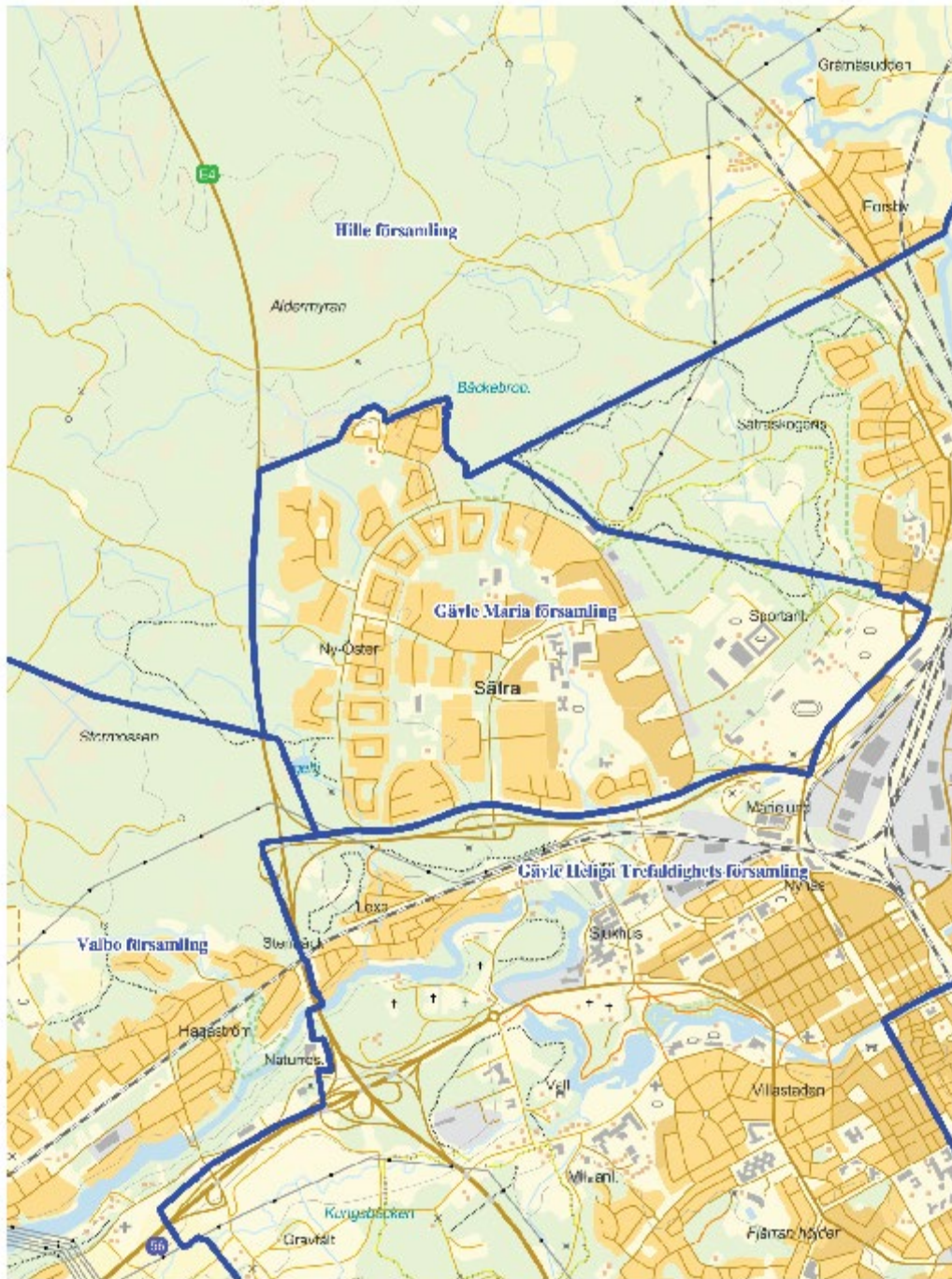
Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Skala: ~1:92812

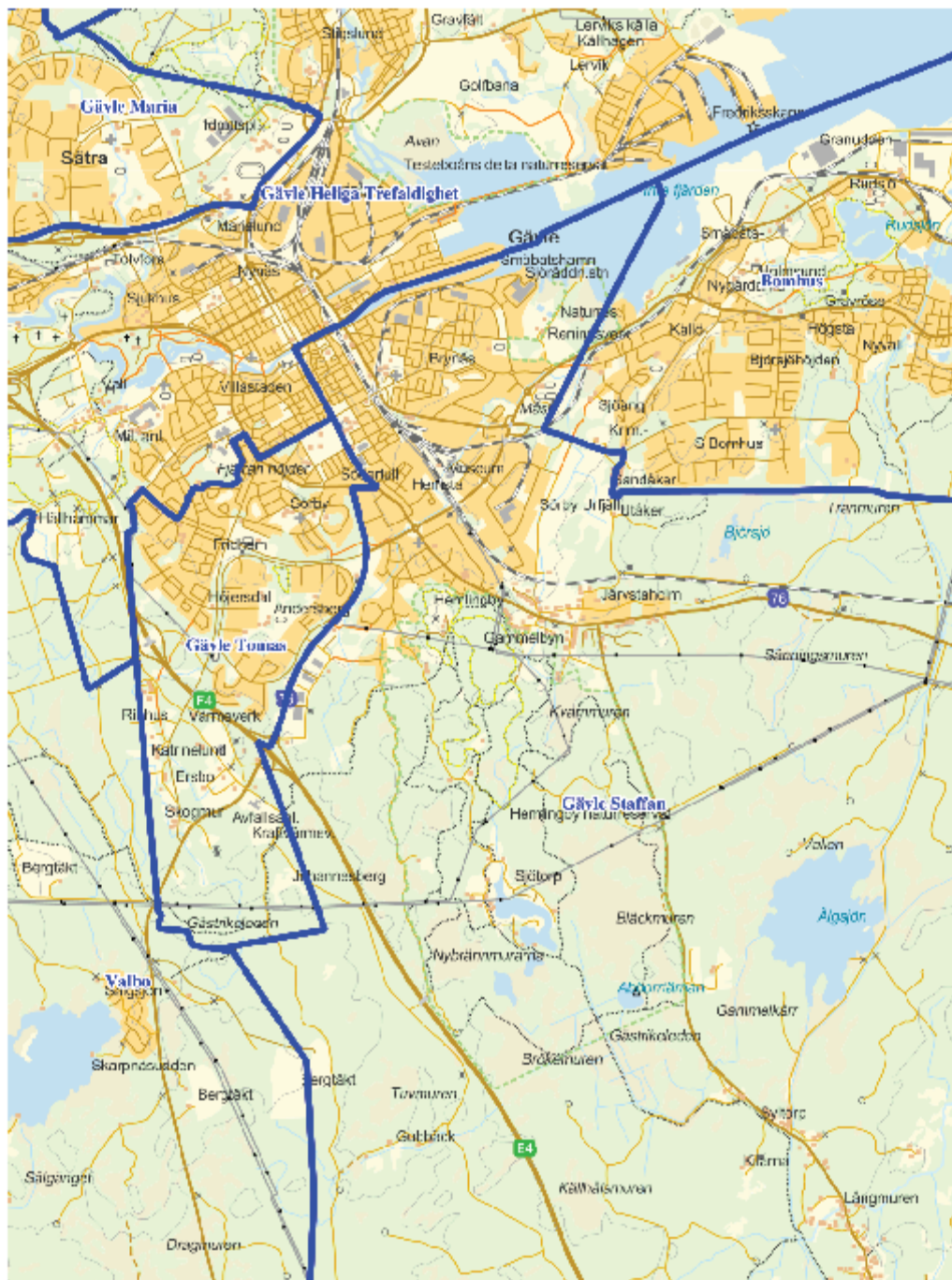
Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Skala: ~1:28433

Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

Skala: ~1:49996

Kartbild, Copyright © Svenska Kyrkan. Lantmäteriet/Metria.

7. Gävle och Gävle pastorat idag

När Svenska kyrkan i Gävle nu ser över våra församlingsindelningar är det viktigt att ta reda på vilka som faktiskt bor i Gävle och vilka som kommer att bo här. Här kan man ta hjälp av den tidigare spaningen i Diakonipastoralen från 2016. Siffrorna där har ju numera några år på nacken, men i jämförelse med de nya siffrorna så handlar det inte om några större skillnader. Man kan därför dra slutsatsen att kyrkan tillsammans med samhället står inför ungefär samma utmaningar som tidigare.

Svenska kyrkan i Gävle består av fyra församlingar, som är en del av Gävle kommun. Därför kan kyrkan använda kommunens statistik om människor som bor i församlingarna. Följande områden tillhör Gävle kommun men ligger utanför Gävle pastorat: Forsbacka, Hamrånge, Hedesunda med Grååsen, Hille och Valbo.

Församlingar i förhållanden till kommundelar:

Heliga Trefaldighets församling: Stigslund – Strömsbro, Villastaden – Fridhem, Öster – Alderholmen, Norr – Nynäs, Sörby, Andersberg, Lexe – Hagaström, Bönan – Norrlandet.

Staffans församling: Brynäs, Hemlingby – Järvsta, Söder – Hemsta, Furuviik.

Det är inte helt klart när det gäller t ex Söder – Hemsta. Där måste man titta på den karta som finns hos bokningen. Gränserna går lite kors och tvärs.

Maria församling: Sättra

Diakonipastoralen utgick vi från arbetslagen:

Östra arbetslaget: Bomhus och Furuviik.

Cityarbetslaget: Villastaden – Fridhem, Öster – Alderholmen, Norr – Nynäs, Sörby, Lexe – Hagaström.

Södra arbetslaget: Andersberg, Brynäs, Hemlingby – Järvsta, Söder – Hemsta.

Norra arbetslaget: Stigslund – Strömsbro, Bönan – Norrlandet, Sättra.

Befolkningsutveckling

I Gävle kommun bor det cirka 100 000 personer i dagsläget, exakta siffror är 100 603 personer. Av dessa bor ungefär 73 000 inom Gävle pastorats församlingar, om man använder Gävle Fakta blad från 2017 för alla kommundelar. Dock räknar de med en lägre siffra för hela kommunen. (Gävle kommun i siffror)

Diakonipastoralens spaning konstaterade att Gävle är en inflyttningskommun. Att Gävle är en inflyttningsort beror enligt "Planeringsfolkmängd i Gävle kommun år 2030 - Översyn 2015 Gävle" på ortens gynnsamma geografiska läge, med god tillgänglighet till en vidgad arbetsmarknad och ett utvecklat boendialternativ i en attraktiv livsmiljö. Gävles utbyte med Stockholm-Uppsalaregionen har utvecklats starkt efter millennieskiftet. Med förbättrade förutsättningar för arbetspendling och godstransporter kommer utbytet att fortlöpande förstärkas.

Sedan början av 1990-talet har inflyttningen till Gävle fördubblats och uppgick till 4 827 personer år 2014. Utflyttningen har inte ökat i motsvarande omfattning och nådde upp till 3 998 personer samma år. En bakomliggande drivkraft är urbaniseringen som sker över hela världen, där Sverige svarar för den starkaste urbaniseringstrenden i Europa. Människor väljer i allt större utsträckning att flytta från mindre samhällen till större, från det större till det ännu större. Vidare har asyl- och anhörginvandringen ökat kraftigt med anledning av det rådande läget i olika delar av världen.

Högskolan i Gävle har utvecklats framgångsrikt, inte minst mätt i ett ökat sökandetryck.

Våren 2009 beslutade kommunstyrelsen i Gävle om en planeringsfolkmängd på 99 500 invånare år 2020, vilket då innebar en genomsnittlig folkökning med 500 personer per år. Vid följande årliga översyn beslutades att planeringsfolkmängden skulle höjas till 101 000 invånare år 2020, vilket då innebar en genomsnittlig folkökning med 600 personer per år. Sedan översynen 2011 har planeringsfolkmängden varit oförändrad, 104 000 invånare år 2025. Vid översynen 2014 beslutade Kommunstyrelsen att planeringsfolkmängden skall vara 111 000 invånare år 2030. Det innebär en genomsnittlig folkökning med cirka 800 personer per år. "Planeringsfolkmängd i Gävle kommun år 2030 - Översyn 2015 Gävle"

2030 beräknas det bo cirka 20 000 personer fler i hela kommunen. De flesta nya kommer troligen att bo just i pastoratet om man utgår från de bostäder som planeras. Kommunen har i sitt bostadsförsörjningsprogram möjliggjort byggande för 800 nya bostäder per år fram till 2030. (Intervju Gävle kommun)

Gävle kommun planerar nu flera nya bostäder och bostadsområden. I dagsläget finns det planer på att bygga cirka 12 000 nya bostäder, några startade byggas 2017, några planeras vara färdiga under 2020. Var dessa bostäder ska ligga kan man se under Geografiska förutsättningar.

38 207 personer både bor och jobbar i kommunen. Många människor pendlar till och från Gävle för sin försörjning. Andra bor i en annan kommun, men pendlar hit. 9 639 personer pendlar ut från kommunen (2016), 9 054 personer pendlar in. 2022 kommer utpendlingen att vara större än inpendlingen. Pendlingen kommer i framtiden att öka ännu mer.

Den genomsnittliga åldern i kommunen är 41,4 år. Kvinnor 42,3 år. Män 40,5 år. Utrikes födda(2017) av de folkbokförda är födda utanför Sverige, 14 885 pers.

Enligt de prognosen Gävle kommun gjort för hela kommunen talar för gynnsam utveckling. De goda möjligheterna till pendling underlättar matchningen på den lokala arbetsmarknaden. Samtidigt har Gävleregionen fortfarande en hög arbetslöshet, inte minst bland unga och utrikes födda. I vår Diakonspaning vi gjorde 2016 såg vi samma sak. Det finns goda möjligheter men samtidigt stora utmaningar.

I Diakonipastoralen gjorde pastoratet en övergripande samtidsspaning, *Samtidsspaning i Gävle* den visade på följande fakta för kommunen. Där sammanfattades några punkter dessa redovisas här nedan (Den som vill läsa hela spaningen se bilaga X)

Kommunen och församlingarna

När arbetsgruppen har tittat på de olika siffrorna över kommunens delar har vi utgått från arbetslagens geografi och inte ifrån församlingsindelningen. Områdena skiljer sig åt och kommer att kräva olika arbetsmetoder. Genom att lära känna de olika områdena och förutsättningarna där, kommer arbetslagen att kunna trimma sina verktyg. Östra arbetslaget har den mest homogena befolkningen, enligt statistiken, medan de andra arbetslagen arbetar i relativt disparata områden.

Kommunen växer

Gävle är en inflyttningskommun. I slutet på 2015 var antalet invånare i Gävle kommun 98 877 personer, det innebär en folkökning med 563 personer jämfört med årsskiftet 2014/2015.

Viktiga fakta ur Gävle kommuns folkhälsoprofil

2010 gjorde Gävle kommun en folkhälsoprofil. I den fann man bland annat att kvinnor i högre utsträckning än män hade nedsatt psykiskt välbefinnande, vilket senare siffror bekräftar.

Medellivslängden var lägre än genomsnittet i riket. Självmord var betydligt vanligare bland män än

bland kvinnor, för såväl kommunen som riket. Gävles män har en siffra som över tid är något högre än rikets medan kvinnornas ligger på övriga rikets nivå.

Arbetslöshet generellt i regionen

I en prognos från Arbetsförmedlingen över Gävleborg 2015-2016 uppges att regionen står inför stora utmaningar. Länet har landets högsta arbetslöshet och lägsta utbildningsnivå, trots att antalet inskrivna arbetslösa har minskat kontinuerligt de senaste åren. De inskrivna arbetslösa är inte en homogen grupp, enligt Arbetsförmedlingen. Arbetslösheten tenderar att vara högre och pågå längre för vissa arbetssökande, som utrikes födda och de med enbart en förgymnasial utbildning. Arbetssökande med nedsatt arbetsförmåga samt äldre arbetssökande har många gånger också en längre väg till arbete.

Viktiga faktorer

Enligt Folkhälsoprofilen 2010 finns ett samband mellan låga ohälsotal och högt valdeltagande. Deltagandet i allmänna val varierar mellan områdena. Kvinnor har genomgående en högre utbildningsnivå än män. Bostadsförhållandena har stor betydelse för befolkningssammansättningen. Bostadsbeståndet i ett område, i form av upplåtelseform och bostadsstorlek, speglar hushållens förutsättningar.

Områdena/församlingarna

Församlingarna och arbetslagen kan använda kommunens områdesindelningar för att se sitt områdes förutsättningar. Under rubriken 4.2.5 Folkhälsoprofilen 2010 – kommunens delområden/arbetslagen, kan man se siffrorna och sammanfattningarna. Här finns också angivna indikatorer för risker för barnfattigdom.

Antal barn/unga

Det finns ungefär 1000 barn/unga i varje årskull i Gävle kommun. Detta gäller inte dem som är födda i början av 1990-talet, de är fler. Tittar vi på siffrorna för de delar av kommunen som ligger inom pastoratet är antalet barn upp till 19 år 16 300. Då är inte barn som bor i flyktingfamiljer medräknade, inte heller papperslösa.

Ungas hälsa

De flesta unga i Sverige mår bra. Ett problem är dock att det finns unga som lider av psykisk ohälsa och att den andelen inte minskar, trots att det varit känt under lång tid och trots många insatser. Andelen 16-24 åringar som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra har minskat från 85 procent 2010 till 81 procent 2013.

Det finns inga studier som exakt visar vilka som mår sämst. Däremot visar forskningen att skolprestation och arbetslöshet har tydliga kopplingar till ungas ohälsa. Studier visar också att arbetslöshet i unga år, inte minst långvarig sådan, innebär påtagligt högre risk för psykisk ohälsa och att ohälsan kan fortsätta långt senare i livet. Andra studier visar att dåliga skolresultat och låg utbildning leder till påtagligt högre risker för ohälsa.

Skolan

Studier i Gävle visar att de flesta är nöjda med sin situation i skolan, dock är en fjärdedel inte det. Studieresultaten har generellt gått ner sedan 1990-talet i hela Sverige. Det förklaras med förändringar i skolsystemets struktur och ökade socioekonomiska skillnader. I Gävle går tre av tio elever ut årskurs nio utan att ha klarat kunskapskraven i alla ämnen.

Arbetslöshet och utbildningsnivå bland unga

Ungdomsarbetslösheten ligger 9,4 procentenheter högre i Gävle än övriga landet. Högre utbildning är vanligare i Gävle än i övriga länet, men i linje med riket i övrigt.

Barnfattigdom

Barnfattigdomen är högre i Gävle än i övriga landet. Riksgenomsnittet är 12 procent och Gävle ligger på 15,1 procent. Risker för barnfattigdom är låga inkomster, ensamhushåll/ensamstående föräldrar eller att en av föräldrarna är född utomlands. Människor som har stora skulder, men kanske höga inkomster, omfattas inte i Rädda Barnens siffror om barnfattigdom. Generellt för hela Gävle finns det 3 122 ensamstående hushåll med ett eller flera barn. Av de som söker hjälp hos Diakonirådet är cirka 73 procent ensamstående mammor med barn, men sedan underhållsstödet ökat så ser Diakonirådet en minskning med cirka 10 procent hos den gruppen. Många som kommer till Diakonirådet är från utsatta bostadsområden. Främst är det människor som har liten eller ingen inkomst som söker hjälp. Under perioden januari-mars 2016 fanns i Gävle 25 fall med barn i åldern 0-19 år av rådsökande till kommunens budget- och skuldrådgivare.

Kultur och fritid

De flesta ungdomar i årskurs åtta och i gymnasiets årskurs två tycker att de har lagom med fritid. Utbudet av fritidsaktiviteter får godkänt av de flesta. Däremot sätter ekonomin käppar i hjulet för att kunna delta. Att ha en meningsfull fritid vet man sedan tidigare är bra för barns och ungas utveckling.

Behov av mötesplatser

Behov av nya mötesplatser för ungdomar i Gävle är något som återkommer i de intervjuer arbetsgruppen gjort. Det är viktigt med mötesplatser utifrån olika livssituationer och samtidigt kontext, att vara lyhörd för vad som är viktigt just nu. Alla unga i Gävle har inte tillgång till en sådan mötesplats. "Att träffa andra i liknande situationer och med gemensamma erfarenheter är så värdefullt och friskgivande! Vare sig man är vuxen, tonåring eller barn och vare sig 'problemen' eller det man har gemensamt är svårare eller lättare" (Johanna Lycksell, Grinden)

Studenterna på högskolan

Unga vuxna studenter mår alltmer dåligt. En del är stressade och känner ångest, enligt intervjuer arbetsgruppen har gjort. Ibland mår de så dåligt att de inte klarar av studiesituationen. Dock mår de arbetslösa unga vuxna ännu sämre. Arbetslösa unga är överrepresenterade i förhållande till studerande och yrkesarbetande när det gäller huvudvärk, sömnbesvär, trötthet, nedsatt psykiskt välbefinnande, självmordstankar, avsaknad av emotionellt stöd och har lågt socialt deltagande.

Flyktingar

Fram till november 2015 hade drygt 149 000 personer ansökt om asyl i Sverige, vilket är drygt 74 000 fler än för samma period föregående år. Antalet ensamkommande barn har ökat likat mycket. Bara under de första sex månaderna 2015 ansökte ungefär lika många ensamkommande barn och ungdomar om asyl i Sverige som under hela 2014. De flesta kom från Syrien, Eritrea, Afghanistan och Somalia.

Flyktingar i Gävle

Enligt Migrationsverkets siffror tog Gävle kommun emot 1072 flyktingar under 2015. Samma år fick 560 personer uppehållstillstånd; 2014 var det 940 och för i år är prognosen 400. Gävle tar emot fler människor på flykt än vad avtalet med Migrationsverket anger. Det vanligaste är att migranterna bor i Andersberg, på nordost, i Sättra eller på Brynäs. Gävle har tagit emot ungefär 200 ensamkommande ungdomar/barn per år i flera år. I dagsläget finns det cirka 350 asylsökande barn som Gävle kommun ansvarar för.

Migration – vem har ansvar för vilka?

Kommunen ansvarar för dem som har uppehållstillstånd och barn och unga under 18 år, även om de saknar uppehållstillstånd. Migrationsverket ansvarar för dem som bor i kommunen utan uppehållstillstånd. De flesta flyktingarna skaffar boende på egen hand. De blir inte anvisade hit.

Stötta i väntan

Asylsökprocessen är utdragen och kommer så att vara under lång tid framöver. Därför har Migrationsverket beslutat att de sökande ska ha något som kallas meningsfull väntan, som bland annat ska innehålla organiserad sysselsättning.

Integration

Det behövs lokal samverkan för att klara utmaningarna med integration framöver. Just nu pågår en dialog med olika aktörer där kommunen är samordnare för nyanlända, där bland annat Svenska kyrkan i Gävle är med. Frågor som ställs i de sammanhangen är bland annat hur samverkan ska se ut och vad som behöver förbättras.

Samverkan kring människor i utsatta situationer

I Gävle finns många aktörer som ger akut hjälp till människor. Det serveras mat, delas ut livsmedel och ges möjlighet att träffa någon att prata med på ett flertal ställen, till exempel Hela människan, Matakuten, Korskyrkan och Diakonirådet. Det finns ett samarbete för att utveckla det förebyggande arbetet i kommunen och för att förstärka de gemensamma resurserna. Detta sker genom EKC, Ekonomiskt kunskapscentrum – som startades bland annat för att de olika aktörerna inom social ekonomi märkte att många vandrade runt i "systemet" och att insatser inte ledde till varaktig förändring.

Gävle hamn

Svenska kyrkan i Gävle ansvarar för alla som vistas i pastoratet. Till Gävle hamn kommer årligen 1000 fartyg/båtar. Fartygen ligger inne kort tid, max två dygn. Besättningarna består av sex till tjugo personer. I Gävle har det funnits en stiftelse; Gävle församlingars sjömansvårdsstiftelse, som har haft kontakt med sjömännen. Nu är den stiftelsen under avveckling och en ny ideell organisation har startat, Seamen Mission, som arbetar med liknande uppgifter stiftelsen utförde, det vill säga serverar sjöfolket, besättningen som kommer till hamnen.

Att stötta skuldsatta

Svenskarnas hushåll blir allt mer skuldsatta. Efter Japan är våra hushåll de mest skuldsatta i världen. Överskuldsättning och problem med att betala utgifterna ökar i hela samhället och orsakar stora problem för dem som drabbas och för samhället i stort. Enligt statistik är gävleborna inte mer skuldsatta än andra svenskar utan följer den generella trenden. Man vet att det ofta är plötsliga livsförändringar eller händelser som gör att man hamnar i skuldfällan. Det handlar inte om ett slösaktigt liv utan om arbetslöshet, sjukdom, dödsfall i familjen eller andra typer av kriser som påverkar inkomsterna. Genom att försöka få människor att ta tag i ekonomin, skicka dem till rätt plats och se till att söka hjälp hos budget- och skuldrådgivare kan många problem undvikas.

Några viktiga reflektioner inför framtiden:

- Ungdomar och unga vuxna mår inte bra.
- Barnfattigdomen och ungdomsarbetslösheten är högre i Gävle än på riksnivå.
- Många saknar mötesplatser.
- Arbetslösheten är generellt hög och medellivslängden är lägre än övriga riket.
- Kvinnors ohälsotal är högre än mäns.
- Gävle/Sverige har tagit emot många flyktingar. De offentliga är öppna för samarbete med kyrkor och övriga delar av civilsamhället.
- Det finns många bra aktörer som arbetar med de mest utsatta.

Församlingarna

Församlingarna och enheterna gjorde också spaningar utifrån sitt perspektiv. Här är några av dessa spaningar:

- Många frivilliga vill engagera sig i kyrkans diakonala arbete.
- Ensamheten är stor och ett växande problem i alla ålderskategorier.
- Det finns åldersgrupper som den nuvarande verksamheten sällan möter, t ex unga vuxna.
- Behov finns att stötta föräldrar med bristande förmåga och kunskap i sitt föräldraskap för att förebygga och bidra till att barn och ungdomar kan växa upp till trygga väl fungerande och harmoniska vuxna.
- Stadsområdenas struktur och behov ser olika ut och ändras ständigt. Behoven är just nu stora i Andersberg och området Öster-Nordost där Svenska kyrkan har en mycket begränsad verksamhet.
- Ett behov av strategiskt diakonalt samverkande arbete behövs på pastoratsnivå för större insatser, förebyggande som utvecklande.
- Okunskap och motsättningar om religiöst liv och olika trosuppfattningar.

Bomhus församling: Församlingen Bomhus stämmer väl överens med kommunens indelning Bomhus. Därför är det lätt att plocka fram information om området. Området etablerades efter sekelskiftet 1900 därefter inleddes en stark expansion. Korsnäs verksamhet har starkt präglat hela samhällets utveckling både gällande industri och samhällsbyggande fram till och med 1950- talet. En stark expansionsperiod skedde under 1970- 1980- talen då Södra Bomhus byggdes upp. Den vanligaste upplåtelseformen är äganderätt (dvs. småhus) och andelen äganderätter är fler i området än i kommunen.

Enligt Diakonipastoralen är Bomhus ett område där de flesta har det ganska bra. Det är ett relativt barnrikt område där ungdomarna flyttar ut efter gymnasiet och återvänder som småbarnsföräldrar. De allra äldsta finns i mindre uträkning än i kommunen i sin helhet. Här finns mitt i de naturnära småhusområdena människor som kämpar för att ta sig igenom det vardagliga livet. Området saknar naturliga sociala mötesplatser förutom kring Bomhus centrum. Församlingen har fått signaler från flera håll om ensamhet bland både ungdomar och äldre män. Här finns familjer och enskilda med ekonomiska svårigheter, föräldrar med bristande förmåga och kunskap i sitt föräldraskap och därmed barn och ungdomar som saknar tillräckligt stöd för att växa upp till trygga, väl fungerande och harmoniska vuxna. I området bor också en grupp pensionärer där den ena parten blivit kroniskt sjuk, ofta i demenssjukdom.

Heliga Trefaldighets församling: Stigslund – Strömsbro, Villastaden – Fridhem, Öster – Alderholmen, Norr – Nynäs, Sörby, Andersberg, Lexe – Hagaström, Bönan – Norrlandet.

Det område där Cityarbetslaget verkar består av Villastaden – Fridhem, Öster – Alderholmen, Norr – Nynäs, Sörby, Lexe – Hagaström. Området ser olika ut, med människor som har olika typer av erfarenheter och utmaningar. I ett område finns det lägsta ohälsotalet i kommunen, Villastaden-Fridhem. I ett annat har kommunen det högsta valdeltagandet, Lexe-Hagaström med 85,3, men även det lägsta som på Öster-Alderholmen med 59,9. Den lägsta förvärvsfrekvensen finns också på Öster-Alderholmen (57,3 %). Samtidigt har man de med högst utbildning; 62,2 procent av kvinnorna i Villastaden-Fridhem har en eftergymnasial utbildning. Andelen med annan härkomst än svensk är störst i Öster-Alderholmen, där var fjärde invånare är född utanför Norden. Bostadsutbudet varierar,

i Lexe-Hagaström och Villastaden-Fridhem domineras upplåtelseformen av äganderätt. I Nynäs-Norr, Sörby och Öster-Alderholmen är den vanligaste upplåtelseformen hyresrätt.

Andersberg och Stigslund – Strömsbro redovisas under respektive Staffan och Maria.

Staffans församling: Brynäs, Hemlingby – Järvsta, Söder – Hemsta, Furuviik.

Det är inte helt klart när det gäller t ex Söder – Hemsta. Där måste man titta på den karta som finns hos bokningen. Gränserna går lite kors och tvärs.

Det område där det Södra arbetslaget verkar består av Andersberg, Brynäs, Hemlingby-Järvsta, Söder-Hemsta. Det är vissa oklarheter när det gäller t ex Söder-Hemsta. Där måste man titta på en karta. Gränserna går kors och tvärs längs gatorna. Även i det här arbetslaget arbetar man med områden med olika strukturer: andelen i åldersgruppen 80 år och äldre uppgår endast till 2,2 procent i Hemlingby-Järvsta, medan nästan var tionde invånare i Söder-Hemsta ingår i åldersgruppen. Den lägsta andelen personer födda utanför Norden finner man i Hemlingby-Järvsta (1,8 procent). Den minsta skillnaden i förvärvsfrekvens mellan könen återfinns i Hemlingby-Järvsta. Den vanligaste upplåtelseformen för bostäder är hyresrätt i Andersberg och andelen hyresrätter är väsentligen större än i kommunen som helhet. Brynäs och Söder-Hemsta har också hyresrätter. Hemlingby-Järvsta domineras av upplåtelseformen äganderätt.

Maria församling: Sätra

Det Norra arbetslaget verkar i Sätra, Stigslund-Strömsbro och Bönan-Norrlandet. Områdena skiljer sig åt. Den vanligaste upplåtelseformen i Sätra är hyresrätt. Andelen födda utanför Norden är väsentligen större här än i kommunen. Indikatorer för folkhälsa visar att i Sätra är ohälsotalet något högre än i kommunen. De vanligaste upplåtelseformerna i Stigslund-Strömsbro är ägande- respektive bostadsrätt. Andelen födda utanför Norden är väsentligen mindre i området än i kommunen i stort. Indikatorer för folkhälsa visar att i Stigslund-Strömsbro är ohälsotalet lägre.

8. Medlemsutvecklingen i Gävle pastorat i framtiden

En viktig faktor för Svenska kyrkan i Gävles verksamhet och församlingarna är ekonomi. Kyrkans ekonomi handlar om hur många medlemmar kyrkan har och vilken förmåga de har att betala medlemsavgifter. Antalet medlemmar i Svenska kyrkan minskar och man beräknar med att medlemsantalet kommer att minska med två procent per år. Siffrorna visar att utträdena har varit betydligt högre under 2016-2018 än föregående år. Det beror dels på att den stora ålderskullen födda i slutet på 1980- och 1990-talet träder ut i högre grad än unga vuxna i tidigare generationer, men också på granskningar och negativ uppmärksamhet i media.

I dagsläget tappar Svenska kyrkan medlemmar främst på grund av utträden, men från mitten av 2020-talet väntas generationsväxlingen vara den mest drivande faktorn för utvecklingen. Med generationsväxling menas skillnaden mellan antalet döpta och antalet avlidna i församlingen.

Medlemmar i åldersgruppen 76 år och uppåt väntas vara den enda åldersgrupp där medlemsantalet på sikt ökar, medan medlemsantalet i övriga åldersgrupper på sikt minskar.

Medlemmarnas privatekonomiska situation kan påverka beslut om medlemskap i Svenska kyrkan.

Sysselsättningen bland medlemmarna har en direkt påverkan på underlaget till kyrkoavgiften. Den tidigare snabba uppgången i sysselsättningen bromsar in i år och under nästa år.

Dopet är sedan 1996 ett krav för medlemskap.

I pastoratet är 73 833 personer folkbokförda varav 44 144 är medlemmar i Svenska kyrkan i Gävle. Vilket är drygt 59 procent som är medlemmar. Här nedan kan man se den uppskattade och reella medlemsutvecklingen:

Beräknad	Reell
2018 44 444	2008 50 792 -0,8 %
2019 43 555	2009 49 833 -1,9 %
2020 42 684	2010 49 833 -1 %
2021 41 830	2011 48 805 -1%
2022 40 994	2012 48 133 -1,4 %
2023 40 174	2013 47 426 -1,5 %
2024 39 370	2014 46 788 - 1 %
2025 38 583	2015 46 329 - 1 %
2026 37 811	2016 45 374 - 2 %
2027 37 055	2017 44 444 – 2%
2028 36 314	
2029 35 588	
2030 34 876	

9. Gudstjänstfirare i Gävle pastorat

Kyrka	Bomhus	Staffan	Maria	Tomas
Datum	14 oktober kl 11	21/10 kl 11	28/10 kl 11	4/11 kl 18
Antal svarande	6	9	7	9
Ålder	53 -79	57 - 85	54-95	32-73
Jag väljer, i den församling jag bor	Tre svarade ja, två nej, en svarade att denne gick i olika kyrkor.	Fyra svarade ja, en ibland, fyra nej	6 svarade ja, en nej.	7 svarade ja, två nej.
Tradition	Tre ja, tre nej	En valde utifrån tradition, åtta nej	En valde utifrån tradition övriga nej	5 svarade ja, en delvis, 3 nej.
Där jag trivs bäst	5 svarade ja, en svarade inte.	7 svarade ja, en ville egentligen vara i Hemlingby. En tyckte inte att det spelade någon roll.	7 svarade ja, en att det är denna som är närmast.	6 svarade ja, tre nej.
Den präst som predikar	En svarade ja, en ibland och fyra nej	En valde utifrån präst, någon ibland, sju svarade nej.	En svarade att den valde utifrån präst, två ibland,	Två svarade ja, en delvis, 6 nej

			4 svarade att det inte hade någon betydelse.	
Körsång/musik	Alla svarade ja	En svarade ja, en sa att de var bortskämda med musiken, Joakim spelar, 6 svarade nej.	Ibland svarade två, övriga nej, men två angav att det var extra bra när det var bra musik.	7 svarade ja, två nej.
Typ av gudstjänst	Tre ja, två nej, en avstod	Alla sa nej, men en ville gärna att det var mässa.	Två svarade ja, en ibland, övriga nej.	5 svarade ja, en ibland, övriga 3 nej.
Annat som styr mitt val	Tema, kören	-		
Vecka dag/tid	4 svarade ja, en kan göra, en nej inte idag.	6 svarade nej, en svarade söndag. En föredrog 10, söndag var viktigt svarade en annan, ytterligare en föredrog 11.	Fem svarade att tid hade betydelse, några av dessa ville absolut gå kl 11 på söndag, det var viktigt.	6 svarade ja, en viste inte och två svarade nej.
Familj	Två ja, fyra nej	Alla utom en svarade ja, om barnbarnen kom besökta man en distriktskyrka där man kan gå ut och ändå vara inne.	Alla svarade nej. (En dam sa att hennes dotter var 60 år)	En svarade ja, två delvis, 5 svarade nej, en sa att jag går om min fru vill fira mässa.
Var bor du	Två bodde i Bomhus, En Sörby, City, Skutskär, Nynäs	Sex bodde på Brynäs, Bomhus, Stigslund och City.	6 bodde i Sätra, en bodde centralt men hade bott i Sätra.	Tre bodde i Sörby, två Andersberg, en Valbo, två på söder, en city
Hur tog du dig hit?	4 åkte bil, en cyklade, en gick	5 gick, två åkte bil, en cyklade, en åkte buss.	6 gick, en bil	Två gick, två cyklade, övriga bil.
Kommunikationer	Ingen påverkades av detta, men en trodde att andra gjorde det	Åtta svarade nej, en ville egentligen till Maria, men det gick för dåligt med bussar dit.	6 svarade nej, en att det påverkat tidigare.	En svarade ja, en svarade att om det var långt bort kom denne inte iväg, övriga nej.
Varför firar man här?	Flera uppgav kören, trivs i byggnaden, en kände sig hemma här.	Det har blivit en vana. Kyrkan ligger närmast. Man blir sedd när man kommer. Det är fin stämning. Sinnesrogudstjänsten drog mig in i kyrkan. Kyrkan är varm.	Gemenskapen, att det är trevligt. Känner sig välkommen, som en familj. Vill gå i kyrkan på söndag!	Upplägget på mässan. Körsången. Trivseln.

Kyrka	Strömsbro	Heliga		
Datum	11/11 kl 10	25/11		
Antal	12	11		
Ålder	32 - 85	37 - 88		

Jag väljer, i den församling jag bor	5 ja, 7 nej	9 ja, två nej		
Tradition	4 svarade ja, en vet inte, en betyder en del, 6 svarade nej	Två ja, 9 nej		
Trivs bäst	10 svarade ja, en nej, en att den trivdes i många kyrkor	Två osäkra, nio ja		
Präst	4 svarade ja, två ibland, sex svarade nej.	Två ibland, nio nej		
Körsång/musik	Två ja, 10 nej	1 ja, 1 ibland, nio nej		
Typ	En ja, en svarade inte, 10 svarade nej	Två ja, nio nej.		
Annat som styr mitt val	Närheten, min kyrka, byggnaden är viktig för det ska kännas att det är en kyrka. EFS			
Vecka dag/tid	Två ja, två ibland, 8 nej.	5 ja, 6 nej		
Familj	12 nej	Två ja, en ibland, 8 nej		
Var bor du	1 Gävle strand, 2 centrum, 1 nordost, 1 sätra, 1 Hille, 1 Bomhus, 3 Stigslund, 2 Strömsbro	4 city, 1 öster, 1 nordost, 1 söder, 2 hogaström, 1 hille, 1 stigslund.		
Hur tog du dig hit?	3 bil, 4 buss, 1 färdtjänst, 3 gick, en cyklade	3 bil, en cykel, 6 gick.		
Kommunikationer	Två ja, 10 nej	1 eventuellt, övriga tio nej.		
Varför firar man här?	Bemötandet och gemenskapen. Bra predikan, kyrkan är fin. Högkyrkligt här, förut Heliga men de har tappat fokus. God förkunnelse. Fokus på mission. Traditionellt. Centrum av kristen tro. "Jag vill göra guds ord. "Höra Guds ord och träffa Kerstin"	Bra organist, tradition sa flera, gemenskap och familjekänsla var det många som angav. Många klagade på ljudet.		

Intervjuerna gjordes efter gudstjänst under kyrkkaffet, 58 personer har deltagit.

Av dessa 58 firar 19 personer inte i den församling där man bor. Denna grupp är ofta väldigt medveten om församlingsgränserna. Någon sa att det är viktigt att bo på rätt sida gränsen. 11 av dessa 58 väljer en kyrka av tradition, man har varit här länge. Ungefär 6 personer, någon osäker, firar inte i den kyrka de trivs bäst. Man kanske hellre vill fira i Hemlingby, men där är ingen gudstjänst.

Ungefär 11 personer svarar ja, på att prästen påverkar vilken kyrka man väljer. Men de flesta svarar nej, det har ingen betydelse. För 22 personer hade tiden betydelse, väldigt sällan påverkade familjesituationen.

Gemenskapen är den viktigaste orsaken till att man firar på det stället man gör. Det uttrycks på olika sätt. Hemkänsla, familjekänsla, jag känner mig välkommen. Man blir sedd när man kommer "Jag vill höra guds ord och träffa Kerstin", var ett citat. "Jag går till kyrkan om min fru går", ett annat.

10. Kyrkliga handlingar i Gävle pastorat

De kyrkliga handlingarna är det som tidigare kallades förrättningar - dop, konfirmation, vigsel och begravning. De kyrkliga handlingarna är guldets i folkkyrkans händer" skriver Jonas Eek i augusti förra året i Kyrkans tidning. Han blir ledsen över att höra att människor inte hittar en vigselpräst, det är kyrkans schema som styr och inte mötet med människor. Han hänvisar till Jan Carlzons klassiska ledarskapsbok "Riv pyramiderna" i ny utgåva. Boken om den platta organisationen där människan – istället för flygplanen – sätts i centrum. På engelska heter boken Moments of truth, vilket Carlzon själv menar är ett mer passande namn. Sanningens ögonblick uppstår i mötet mellan människa/kund och organisation/företag; det handlar om ögonblick och sekunder. När mötet blir bra byggs och fördjupas relationen – annars inte.

"De kyrkliga handlingarna är inte bara guldets i våra händer, de är i mångt och mycket Svenska kyrkans moments of truth."

Det är ett faktum att många av kyrkans medlemmar möter kyrkan just vid kyrkliga handlingar. Antalet medlemmar minskar och de som vill ha kyrkliga handlingar minskar. Vilket betyder att denna möjlighet till möten minskar. För tio år sedan döptes nära 82 procent av de barn som hade minst en förälder med medlemskap i Svenska kyrkan. 2017 landade siffran på knappt 67 procent. Om man ser till befolkningen i stort var det 42,3 procent av de födda barnen som döptes, till skillnad från 44,1 procent 2016 och 62,3 procent för tio år sedan. (Fyra av tio barn döptes förra året | Aftonbladet)

Antalet kyrkliga vigslar har också sjunkit kraftigt. 1995 var ungefär 65 procent av alla vigslar i Sverige kyrkliga. 2009 var siffran nere på 40 procent. Ungefär 33-34 procent av alla dem som gifter sig i Sverige gör det kyrkligt. Majoriteten av svenskarna vill ha ett borgerligt bröllop visade en undersökning i Metro. 34 procent av de svarande uppgav att de vill gifta sig borgerligt medan 26 procent uppgav att de vill ha ett kyrkligt bröllop (Undersökning: Så många av svenskarna vill gifta sig i kyrkan | Metro)

När det gäller den kyrkliga handlingen begravningar så vill 93 procent av Svenskarna ha en ceremoni, 74 procent hade begravningen enligt Svenska kyrkans ordning. (Frikyrkan 4 procent, 11 borgerlig, 4 procent övriga trossamfund, 7 procent ingen ceremoni) 35 procent väljer en borgerlig begravning, fastän de är medlemmar i Svenska kyrkan. Trend i hela landet är viljan att ha begravningar i krematoriet. 60 procent har sina begravningar i krematorier och oftast finns det en populär begravningskyrka, men generellt går antalet begravningar ner i just kyrkor. (Begravningsförbundet)

274 barn döptes i Gävle pastorat -2017, 2018 var det 267 barn som döptes. Båda åren var Bomhus den populäraste kyrkan. 111 par gifte sig i Gävle pastorat -2017. 2018 var den siffran på 83 par, även här är det Bomhus som är den populäraste kyrkan. Trenden att färre döper och gifter sig stämmer delvis i Gävle. Färre barn döps. 2014 var det 339 barn som döptes. Däremot var det bara 69 par som gifte sig 2014 i Gävle, vilket är lägre än 2018.

2017 genomfördes 472 begravningar enligt svenska kyrkans ordning i Gävle pastorat. 2018 är den siffran 457. Trenden att välja krematorier stämmer med Gävle 2017. 295 av 472 begravningar genomfördes på krem. 2018 var den siffran 288. Av våra kyrkor föredrar medlemmar att ha begravningstjänst i Bomhus kyrka.

Är det framförallt Bomhusborna som är trogna sin Kyrka? Svaret är båda och. När det gäller dop är det totalt 72 barn som döps 2017 av dessa är 52 församlingsbor.

När det gäller vigslar så var det 29 par som vigdes i Bomhus, 15 av dessa par var Bomhusbor. Antalet begravningar i Bomhuskyrka var 64 2017, 42 av dessa var skrivna i Bomhus.

Vad är det som styr valet av kyrka? Svenska kyrkan i Gävles bokning har direktkontakt med de som bokar dop och vigslar. Under november och december 2018 ställde de som arbetar där frågor till dem som bokade. De frågade bland annat om det var tradition, familjen använder alltid denna kyrka som avgjorde valet, eller om det är en trevlig kyrka. Det är min församling där jag bor. Har ett förhållande till kyrkan, det vill säga personen har varit en del av den församlingen tidigare. Spelar ingen roll/Tog där det var ledigt. Väljer en kyrka som är praktiskt att kombinera med dopfesten, minnesstund eller liknande.

12 personer var med och svarade, varav 9 handlade om dop. Av dopen föll valet av kyrka just möjligheten att kombinera med ett dopkalas. Församling där man bodde, hade en relation till kom sedan. Val av vigselkyrka handlade om att man tyckte att kyrkan var trevlig eller att någon av personerna hade en relation till kyrkan.

11. Religiös omvärld

Att vara kyrka i vår tid innebär en annan religiös omvärld än tidigare. Sverige har under en lång rad av år varit väldigt homogent och ovan att hantera fler religioner än en. Under många hundra år fick man dessutom inte tillhöra någon annan kyrka, än just statskyrkan. Om någon valde att lämna kyrkan kunde man bli landsförvisad. Först på 1800- talet kunde den som hade en annan religion tillåtas stanna kvar i landet. (Det gudlösa folket) Sedan 1951 får man dessutom gå ur kyrkan utan att samtidigt gå in i ett annat trossamfund. Dock betraktas Sverige fortfarande som ett kristet land. Till exempel anges i Landguiden att en majoritet av invånarna i Sverige är kristna. Fram till 2000 var den lutherska kyrkan en statskyrka. Skilsmässan mellan kyrka och stat har skett gradvis. I mitten av 1800-talet började en långsam process som gett människor allt större religionsfrihet i förhållandet till staten. Själva skilsmässan gick igenom 2000, men fortfarande är inte Svenska kyrkan ett trossamfund som andra. Lagen om Svenska kyrkan bestämmer både vilken tro kyrkan ska ha, evangelistiskt – lutherskt, och att den ska vara en öppen, demokratisk, folkkyrka.

Många i Sverige anser sig dock inte vara kristna. I internationella mätningar utmärker sig Sverige som det mest sekulariserade landet i världen. 46-85 procent av Sveriges befolkning beräknas vara ateister, agnostiker eller icke-troende, enligt religionssociologiska undersökningar. (<http://www.religion.nu/religion-i-sverige/>.)

Ändå är väldigt många svenskar just medlemmar i en kristen kyrka. Antalet medlemmar i Svenska kyrkan i Sverige var den 31 december 2017 6 008 356. Den största medlemsorganisationen i landet.

Svenskarna har ett ambivalent förhållande till religion. I David Thurffjell, religionshistoriker och professor i religionsvetenskap vid Södertörns högskola, bok "Det gudlösa folket" förklaras varför svenskarna har detta dubbla förhållande till religion. Det vill säga vi ser oss själva som väldigt sekulariserade och moderna, samtidigt som vi inte själva ser att vi faktiskt gör saker som andra

uppfattar som just religiösa. Tänder ljus under advent, firar jul och påsk, döper våra barn och gifter oss i kyrkan.

Att det ser ut så här har sina historiska förklaringar, menar David Thurfjell. Det handlar bland annat om att vi hade en kristen statskyrka under lång tid, från medeltiden fram till år 2000. Definitionen av att vara kristen var då väldigt bred och lågmäld, det kunde handla om allt från att dela med sig, tycka om naturen, kamratskap till söndag och aftonbön. För ungefär 100 år sedan började definition av vad som är kristet övertas av andra. De väckelsekristna, det vill säga frikyrkorörelsen och den högkyrkliga rörelsen, en rörelse inom Svenska kyrkan där bland annat sakramenten, liturgin och kyrkans tradition är i centrum, började då få tolkningsföreträde.

Ordet att vara kristen fick en ny innebörd, något annat mer smalt och exklusivt. Det fick till följd att då kände gemeneman inte längre igen sig och den nya smala definitionen ville man inte heller förknippas med. Att tända ljus under advent är en svensk tradition, inte en kristen handling, resonerar de flesta numera. Samtidigt växer ett nytt Sverige fram och i den kollektiva berättelsen har Sverige blivit ett modernt land och då lämnar svenskarna religionen bakom sig.

Man måste komma ut som kristen, ungefär som man kan behöva göra som homosexuell, menar David Thurfjell. Många svenskar som är troende kristna uppger att det kan kännas pinsamt att berätta om sin tro. Att till exempel vara muslim i Sverige är inte pinsamt. Det kan ju vara problematiskt på andra sätt, men det upplevs inte som pinsamt, säger David Thurfjell. Han förklarar att pinsamhetskänslor uppstår när vi gör små överträdelser av sociala normer i den grupp vi själva tillhör. (<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/varfor-ar-det-pinsamt-att-vara-kristna>)

Problemet med vårt sätt att se på oss själva uppstår i mötet med andra, enligt David Thurfjell.

- Vi har en tendens att övertolka andra människors religion och undertolka vår egen. De andra är religiösa, men inte vi, säger han.

En muslim som bär slöja, ger sina barn muslimska namn och firar muslimska högtider betraktas som väldigt religiös i majoritetsbefolkningens ögon. Men personen ifråga kanske ser sig själva som ganska ordinär och bara följer sina traditioner.

David Thurfjell visar i boken att det kristna arvet lever i vårt samhälle, i vissa fall som avlagringar. Han kallar den svenska majoritetsbefolkningen för "de postkristna sekulära svenskarna". För att förstå oss själva, andra och vår tid behöver vi alla ta till oss att vi har ett ambivalent förhållande till religion och inte alltid är så sekulära som vi tror.

Förutom att majoritets befolknings syn på religion har förändrats har invandringen ändrat Sverige från ett homogent religiöst land till ett land med många religioner. Hur många som är faktiskt har en viss religion är dock svårt att fastställa. Myndigheten för trossamfund får ofta frågor rörande statistik om religiös tillhörighet. De skriver på sin hemsida att det dock är viktigt att känna till att det i Sverige inte är tillåtet för staten att registrera religiös tillhörighet. Den sista folkräkningen där religionstillhörighet ingick publicerades år 1930 av Statistiska centralbyrån. (Trossamfund i Sverige 2017)

De senaste årtiondenas invandring har bidragit till att antalet muslimer och katoliker har ökat kraftigt i Sverige. Men hur många vet man alltså inte. En person kan komma från ett land med kanske tillhöra en annan religion än majoritetsbefolkningen eller så anser man sig vara ateist. Runt en halv miljon människor i Sverige har sina rötter i muslimska länder och miljöer, varav knappt en tredjedel beräknas vara i någon mån utövande muslimer. Antalet utövande katoliker beräknas till omkring 150

000, varav en stor majoritet är första eller andra generationens invandrare.
(<http://www.religion.nu/religion-i-sverige/>)

Om man utgår från antalet som är medlemmar i ett samfund, enligt uppgifter från Myndigheten för trossamfund. Så har de frikyrkliga samfunden mellan 250 – 350 000 personer är medlemmar. Katolska kyrkan har över 100 000 medlemmar i Sverige. De ortodoxa och österländska kyrkorna har mellan 100 – 150 000 medlemmar. Judiska centralrådets uppskattar att det bor 20 000 judar i Sverige varav cirka 6 000 är medlemmar. Man räknar med att det finns 50 000 buddhister varav 5 000 är registrerade medlemmar.

Övriga samfund: Mandeiska sabeiska samfundet samlar de över 6 000 mandéer som bor i Sverige. Alevitiska riksförbundet har föreningar på flera orter i Sverige. Tempel och föreningar för hinduer, sikher och jain finns också på flera ställen i Sverige. Utöver dessa finns också flera andra samfund flera såsom Bahá'í, Jehovas vittnen, Troströrelsen, yezidismen och mormoner.

12. Exempel på församlingsindelningar från andra håll i Svenska kyrkan

Svenska kyrkan i Gävle är inte ensamma med att fundera kring hur man på bästa sätt ska kunna organisera sig för att kunna fullgöra sin grundläggande uppgift. Under utredningen har intervjuer gjorts med flera andra pastorat och församlingar för att se hur de har valt att göra.

Malmö pastorat – få formella förändringar, många i praktiken

Den 1 januari 2014 bildades ett nytt pastorat i Malmö med sex församlingar – Svenska kyrkan i Malmö. Församlingsgränserna är nya – de sammanfaller inte med något tidigare. Pastoratet diskuterade att göra en enda församling, vilket stiftet inte ville medverka till. Lösningen blev sex församlingar. Men det kyrkliga livet skulle fungera runt kyrkorna, det vill säga de tidigare församlingskyrkorna, men gränserna skulle inte vara styrande.

Svenska kyrkan Malmö är geografiskt identisk med Malmö stads gränser. Malmö stad har cirka 310 000 invånare, varav drygt 140 000 (45 procent) är tillhöriga till Svenska kyrkan. Sammanlagt har pastoratet 22 kyrkor (inklusive S:t Nicolai kapell) och 8 begravningskapell.

Denna organisation med sex församlingar fungerade som en mellannivå mellan pastoratet/kyrkoherden och de lokala kyrkorna där arbetet sker. Kring varje kyrka finns ett verksamhetsråd under ledning av den ansvariga prästen. Församlingsrådet består av ledamöterna i de verksamhetsråd som finns i församlingen. Denna mellannivå betraktades som onödig. Från 2018 har alla församlingsråd på kyrkofullmäktiges begäran delegerat alla sina uppgifter till respektive verksamhetsråd. Församlingarna finns kvar, församlingsråden likaså men det finns en direktkontakt mellan verksamhetsråd och kyrkoråd utan mellannivå. Och en direktkontakt mellan ansvarig präst och kyrkoherde utan mellannivån församlingsherde. Församlingsherdarna ska istället få uppgifter som "biträdande kyrkoherdar" för olika ansvarsområden till exempel pastorexpedition. Att göra så få formella justeringar som möjligt är ett medvetet val. Det vill säga de har inte ändrat gränserna. Administrativa förändringar kostar tid och kraft. Det viktiga är det kyrkliga arbetet.

I Malmö pastoratet ska allt finnas, det var "Närhet och samverkans" tankar, men allt behöver inte finnas överallt i alla kyrkor. De har därför tänkt – "Renodla och Låt tusen blommor blomma". All verksamhet är koncentrerar runt kyrkorna.

Det finns en kyrka för de högkyrkliga, det finns en kyrka för lågkyrkliga. Ledningen frågade alla verksamheter, vad är ert DNA? Alla de svenska kyrkliga traditionerna ska finnas. Inte lika. En kyrka har till exempel måltiden i centrum. Här är husmor viktig. Barnvänligt har en annan kyrka, där jobbar man med skolor, andlig fördjupning jobbar någon med. En kyrka jobbar med konfirmander. Utifrån verksamhet anpassar man lokalen. Jobbar tätt med Länsstyrelsen. Man frågar inte vad man får göra utan det här vill vi göra.

Församlingsherdarna finns kvar, men är inte chefer, utan fungerar som stöd till kyrkoherden. De är ledningsgruppen. Vissa kyrkor har gjorts om, ett till Diakonihus.

För att få vi-känsla i pastoratet: Alla jobbar tillsammans, men med olika saker man arbetar också mycket med samordningsgrupper. De olika yrkeskategorierna träffas. Verksamhetsråden/kyrkorna får inte bli öar.

Botkyrka Församling

Botkyrka är en församling i Huddinge-Botkyrka kontrakt i Stockholms stift. Församlingen ligger i Botkyrka kommun i Stockholms län och utgör ett eget pastorat. Församlingen är Sveriges näst folkrikaste med 90 000 personer i församlingen, varav 30 procent är medlemmar. Församlingen slogs ihop 2006 och har sedan dess arbetat med distrikt. Botkyrka är ett mångreligiöst samhälle, med ett 20-tal olika tempel allt från hinduism, muslimska till olika kristna inriktningar.

Församlingen styrs av ett kyrkoråd – kyrkofullmäktige. Det finns fyra distrikt med en arbetsledare med personalansvar. Denna arbetsledare har arbetsmiljöansvar, verksamhetsbudgetansvar och personalfrågor. Inte ansvar för personalbudget eller fastighetsfrågor. Dessa ligger på kyrkoherden. Till varje distrikträden finns ett verksamhetsråd. Medlemmarna väljs på ett år på ett kyrkkaffe i november. Ett öppet forum. Ledamöterna är tio stycken och sitter under ett år. Kyrkorådet godkänner sedan de valda. Protokoll från verksamhetsrådet redovisas för Kyrkorådet och vice versa. Verksamhetsråden fungerar som ett bollplank till chefen för distriktet.

De fyra verksamhetsråden är: Ängskyrka som tidigare var en EFS – församling. Där finns det en kyrka. Norra Botkyrka, två kyrkor. Tumba, en kyrka. Tullinge som har två kyrka, varav en är en frilufskyrka. Församlingen har 20 fastigheter, vilket är mer än de egentligen mäktar med, men att avyttra är svårt. Med sommarsäsongsanställda på kyrkogården är de ungefär 90 anställda. Administrationen är lika stor som den var 2006 då de slogs ihop. De har tre kyrkogårdar.

Det finns ingen utvärdering gjord av verksamhetsrådet, men alla verkar nöjda med hur råden fungerar, menar kyrkoherden. Rekryteringen är olika, i den tidigare EFS-kyrkan är man van vid att direktdemokrati och att engagera sig, även i Tullinge, där samhället själva finansierade sin kyrka för 80 år sedan. Däremot är det lite svårare att få människor att engagera sig i Norra Botkyrka. Här är det många av deltagarna som inte tillhör Svenska kyrkan, de kommer också från samhälle där man inte är van vid föreningsdemokrati, de tycker att allt är bra.

Västerås pastorat

Den 1 januari 2014 fick Västerås pastorat en gemensam organisation med 13 församlingar indelade i fyra pastorala områden (PO-Väster, PO-Norr, PO-Öster och PO-Centrala), varav 5 till 6 stycken ligger i staden. Fördelen med det att ha så många församlingar är att man behåller det lokala engagemanget. Nackdelen är att församlingsråden försöker få inflytande på områden det inte ska. Västerås har cirka 150 000 invånare och av dessa är 85 000 personer medlemmar.

Ursprungligen var tanken att kaplanen i församlingsrådet inte fick vara en person som också var arbetsledare. Det har de senare omvärderat, för informationsgapet mellan lokal verksamhet och församlingsrådet blev för stort.

En revisionsfirma fick i uppdrag att utvärdera församlingsråden i Västerås pastorat. Syfte var att bedöma hur och på vilket sätt församlingsråden genomfört de uppdrag de har enligt kyrkoordningen, församlingsinstruktionen och det uppdrag som kyrkofullmäktige gett dem. Revisionsfirman belyste också de svårigheter råden mött och haft för att genomföra uppdragen.

Revisionsfirmans sammanfattande bedömning är att församlingsråden i huvudsak genomfört de uppdrag som de har enligt kyrkoordningen, församlingsinstruktionen och kyrkofullmäktige under den granskade perioden 2014 till 2016. Utredningen visar att församlingsråden gjort sina uppgifter såsom att ansvara för gudstjänstlivets utformning och uppgifter relaterade till gudstjänstliv och kyrkorummet.

Revisionsfirman fann dock att måluppfyllelsen på detta område varierat, till största del avhängigt ottyligheter kring församlingsrådets uppgifter, personalomsättning inom pastoratet liksom informationsdelning och samverkan mellan förtroende- och tjänstemannaorganisationen. Vissa frågor inom det övergripande uppdraget har varit lättare för församlingsråden att arbeta med, såsom frågor kring församlingskollekt, upplåtelse av kyrkolokal och frivilligengagemang.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar de att:

Kaplanens roll i församlingsråden behöver förtydligas. Hur ska rollen fungera som informationskanal mellan förtroendemanna- och tjänstemannaorganisationen? Vid vakanser av denna position bör kyrkorådet och den pastoratsgemensamma ledningen fastställa hur och av vem information mellan församlingsrådet och tjänstemannaorganisationen ska skötas. Kyrkorådet bör även säkerställa att befattningsbeskrivningar för arbetsledaren och PO-chefen tas fram av personalenheten, liksom att förtydliga vad pastoratet kräver av den som utses till att ikläda sig rollen som kaplan.

Utveckla informationsrutiner mellan förtroendevalda och tjänstemannaorganisationen för att främja dialog, informationsutbyte och samverkan i pastoratet.

Säkerställa att årshjulet för mål- och budgetarbetet i pastoratet möjliggör att församlingsråden erbjuds att samverka med tjänstemannaorganisationen och kyrkorådet.

Sollentuna församling

Sollentuna är en församling med cirka 33 000 medlemmar. De har arbetat med distriktsområden i många år. Sollentuna stod också modell för utvecklingen av församlingsråden.

Fördelen med att vara en församling är att alla inte behöver göra allting. Det finns dock alltid en tendens till konkurrens, så det är viktigt för ledningen att hålla ihop. Är inte ledningen vaksam, finns det risk att distrikten blir som egna öar. Under perioder har man fungerat som egna församlingar. För att hålla ihop träffas man yrkesvis, bedriver konfirmationsarbete tillsammans. Kyrkliga handlingar ligger också numera i en centralbokning. Inget centraliserat ungdomsarbete ännu, men här hjälps man åt eftersom ungdomar är så rörliga, det som var populärt ett år, behöver inte vara det nästa år.

I Sollentuna finns flera Svensk kyrkliga traditioner. Många traditioner på gott och ont. Kummelby har en karismatisk tradition, men många besökare. Andra delar har lågkyrkligt, med liberal hållning,

också väldigt populär. Andra har lågmäld svenskkyrklig profil. Församlingen har ungefär 400 volontärer.

Distriktsråden leds av en präst, denna har budgetansvar. Medlemmarna i distriktsråden utses både av kyrkorådet och av den lokala församlingen. Det vill säga ett visst antal utses på olika sätt. Blandningen är ofta lyckosam. Delegationen till distriktsråden är stark. Distriktsråden tilldelas pengar.

Nacka Församling

Nacka församling är en församling i Värmdö kontrakt i Stockholms stift. Församlingen ligger i Nacka kommun i Stockholms län. I kommunen bor ungefär 100 000 personer. Men församlingens gränser stämmer inte helt överens med gränser. Saltsjöbaden och Bo tillhör inte församlingen.

Nacka församling har flera kyrkor, som i Fisksätra, Älta och i centrum, men har inga demokratiska rådd organiserade kring sina distriktskyrkor, även om de ha pratat om att det skulle kunna utvecklas i den riktningen. Församlingen har bara ett kyrkoråd för hela församlingen. Men församlingen har ett Öppet Forum efter söndagens mässa i sina kyrkor där de är i samråd med sina församlingsbor i angelägna församlingsfrågor som gudstjänstutveckling, församlingsinstruktion och annat.

Halmstad arbetar med trenigheten

Halmstad pastorat har 46 000 invånare, av dessa är 60 procent medlemmar. Pastoratet har 150 anställda. Den stora personalstyrkan beror på att man har flera förskolor.

Inför 2014 skulle två församlingar bli ett pastorat. "De två skulle bli ett". Men egentligen var det tre områden, med väldigt olika kultur. Ett område var högkyrkligt, ett annat mycket liberalt med regnbågsmässa. Kyrkoherden funderade då hur man skulle göra. Hur få den försonade mångfalden, respekterande mångfald? För att få ihop det, att varje område/distrikt skulle kunna vara autonom men samtidigt solidarisk med helheten bestämde man sig för att göra en församling med tre distrikt.

Pastorat eller Församling – Fördelar och nackdelar 2014-05-21

Ny organisation	Resultat av konsekvensanalys	
	Fördelar/möjligheter	Nackdelar/risker
1 Pastorat 3 Församlingar: St Nikolai Martin Luther Kärleken(Övraby)	Organisation med starkare ställning i Kyrkoordningen. Församlingsråden tydligare än distriktsråd. "Församlings-begreppet" kommer närmare människorna. (teologiskt arg.) 3 församlingar med tre inriktningar befrämjar mångfald.	Martin Luther riskerar att bli ännu mer undanskuffat (Känslor- eller psykologiskt arg.) Svårare att nå målet: "De två ska bli ett". Människor tillhör olika församlingar, och segregeringen bryts inte.
1 Församling 3 Distrikt: St Nikolai Martin Luther Kärleken(Övraby)	Motverkar segregering: <i>Alla tillhör Halmstads Församling.</i> (pedagogiskt och psykologiskt arg.) (Pastoralt arg. – Samma tillhörighet) Församling är ett allmänt känt begrepp till skillnad från Pastorat. Församlingsbegreppet används om hela städer. (teologiskt arg.) "De två blir ett". Distriktsgränser kan lättare ändras, alltså större flexibilitet.	Maktkoncentration/ Toppstyrning/ Likriktning. Minskat självbestämmande för distrikten.

Båda	Oavsett församling/distrikt kan man utveckla sin särart/inriktning som bidrar till och stärker helheten: St Nikolai: Centrum församling/distrikt Martin Luther: Unga vuxna, Integration, Diakonalt centrum Kärleken(Övraby): Familj, Barn	
------	---	--

St Nikolai: Centrum församling/distrikt

Martin Luther: Unga vuxna, Integration, Diakonalt centrum

Kärleken(Övraby): Familj, Barn

Om det hade blivit tre församlingar skulle kulturproblemen levt kvar. Fördelen med den här organisationen är att organisationen har blivit väldigt effektiv. Idag leds distrikten av tre arbetsledare och de utvecklar sin profil. Nackdelen är att det saknas församlingsråd.

Jönköpings Pastorat – fyra församlingar blev en

Jönköpings pastorat bildades 2014, då 2 pastorat blev ett gemensamt pastorat. Tidigare var man 4 församlingar som ingick i en samfällighet. Från 2018 har de två pastoraten blivit ett. Jönköping kommun har ungefär 160 000 invånare och ungefär 60 000 bor i Jönköpings stad. Antalet medlemmar är 38 000.

Jönköping har tio distriktskyrkor. Innan beslut att bli en församling diskuterade man i alla distrikt huruvida det vore klokt att bli fler församlingar. Tillsammans kom man fram till att det inte var något bra beslut. Att vara ett område där alla arbetade tillsammans och ha nytta av varandra övervägde.

Innan beslut pratade man om två möjliga modeller:

1 pastorat (1 församling), 8 distrikt, 1 missionsförening

1 pastorat, 5 församlingar, 1 missionsförening

Församlingarna skulle kunna vara: Kristina, Sofia/Gräshagen, Ljungarum/Råslätt, Ekhagen/Österängen, Bymarken/Järstorp och Dalvik

I diskussioner kom det fram följande:

- Komma bort från tre nivåer – kyrkoråd, församlingsråd, distriktsråd. "I Jönköping har man råd att ha många råd" som biskop Jan-Olof sa.
- Om det blir fler församlingar: Hur ska vi då se på ledningen av respektive församling. Vem? Hur?
- Viktigt att göra omvärldsanalys – vilket arbete skall bedrivas var?
- Med en församling finns risk för "demokratiskt" underskott. För att möjliggöra för att fler få göra sin röst hörd kan distriktsråd/verksamhetsråd ordna "öppet hus" – blir en slags kyrkostämma!

- Vad är vårt största dilemma? De personella resurserna kanske inte räcker för att göra det man vill på varje distrikt.
- Hur ser uppdragen i församlingsråd/distriktsråd ut? Viktigt med tydlighet.
- Vilka frågor bör kyrkorådet delegera till församlings- och distriktsråd? Personalfrågor vid tillsättningar. Handlingsplansarbetet.
- En församling och 8-9 distrikt kan vara svårgripbart, blir för stort. Lagom med fem församlingar. Större arbetslag kan skapas, färre arbetsledare skapar större gripbarhet.
- Större arbetslag kan skapas oavsett om det blir en församling eller fem.
- Varje distrikt bör få fundera på möjlig samverkan med andra distrikt. Vad som känns naturligt/fruktbart. Bra om det inte kommer färdiga direktiv "ovanifrån".
- Kan detta (konstellationen som samlats denna kväll) vara en konstruktiv samling?!

Man funderade också kring vad en församling kunde vara:

Vad menar vi med ordet församling?

- I nytestamentlig tid var församling en grupp människor som kom samman i Jesu namn för att bryta brödet, lyssna till Ordet, be tillsammans.
- Svenska kyrkan är rikstäckande och uppbyggd av territoriella församlingar med geografiska gränser, men består av dem som bor där och är medlemmar i Svenska kyrkan. Ett ansvar finns också för dem som bor och vistas i församlingen oavsett om man är medlem eller inte.
- Med församling kan vi också mena de människor som samlas i en kyrka för att fira gudstjänst, som där tar ansvar, engagerar sig och tar del av det som sker.

Församlingen är nu uppdelade i sex områden. Alla områden har en arbetsledande präst. Vissa arbetar med en kyrka, vissa två, beroende på hur områdena ser ut. Ett område är en samarbetskyrka med EFS.

För att bevara det lokala engagemanget så finns i alla områden ett verksamhetsråd. Dessa är under utveckling. Ett särskilt utskott har utsetts inom kyrkorådet ett "församlingslivsutskott" På så sätt kan kyrkorådet fånga upp vad som händer i Verksamhetsråden. Ordförande i Verksamhetsråden är den arbetsledande prästen. Verksamhetsrådet fungerar som ett bollplank. Medlemmarna i rådet är lokalt.

13. Inledande samtal om utredningens förslag

Här nedan redovisas de förslag som först diskuterades.

En tanke är att arbeta för att det ska bli så små förändringar som möjligt.

En annan är att indela enligt principen en församling runt varje kyrkobyggnad.

En tredje förutsättning är att utgå från att Gävle pastorat blir en enda församling.

En fjärde är att tänka om det finns ytterligare en lösning

Vilka är fördelen med modellen? Det vill säga vad vinner vi.

Vilka är nackdelen med modellen? Det vill säga vad förlorar vi.

Att tänka på för fastställande av församling:

Små förändringar. Stiftet eller kyrkoordningen lägger sig i inte i hur pastoratet organiserar arbetslag eller liknande. Eventuella justeringar ska uppfylla församlingskriterierna.

En församling runt varje kyrka: Att det finns personer som tar ansvar för församlingen grundläggande uppgift, samt personer som fullgör uppdragen som förtroendevald i församlingen.

Med **en enda församling** så försvinner församlingsråden. Det är vanligt förekommande att man då har verksamhetsråd, distriktsråd, sockenråd och liknande i de gamla församlingarna eller efter annan ansvarsfördelning som kan vara lämplig. Här utser kyrkorådet de förtroendevalda till verksamhetsråd/distriktsråd/sockenråd. Kyrkofullmäktige utser kyrkoråd och valnämnd i församlingar som inte ingår i pastorat. Lättare att uppfylla kriterierna för fastställande.

Referensgruppen fick ta ställning till de olika tankarna

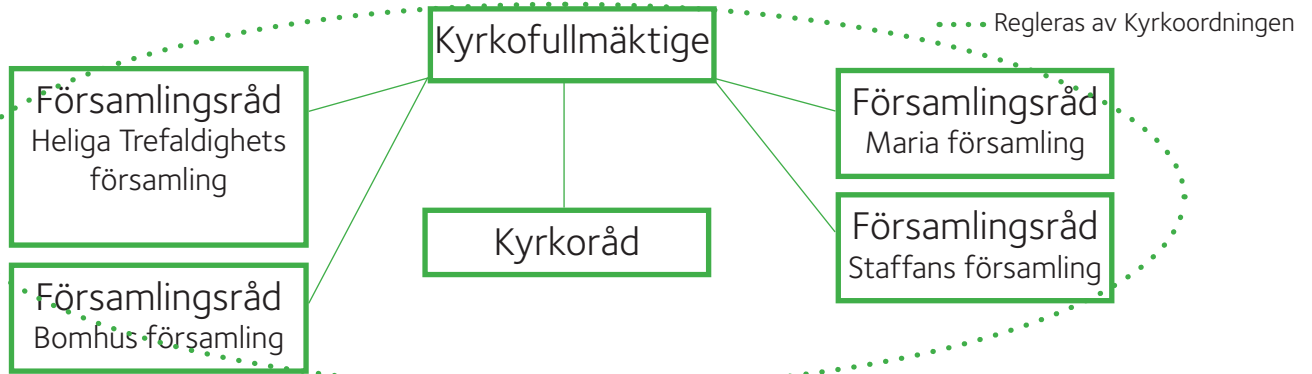
Sammanfattning av diskussion:

Det är viktigt att organisationen och indelningen blir begriplig för alla. Att bilda en församling runt varje kyrka var ingen bra lösning. Enligt alla. Små justeringar får inte innebära att man inte gör något. Indelningen måste bli tydlig, organisatoriskt. Strömsbro måste tillhöra den församling där man har sitt församlingsråd. Helene berättade att i Malmö har man ett verksamhetsråd runt varje kyrka. Ska man ha liv ett liv i två kyrkor, blir den ena en annexkyrka, menade man där. Det ansåg man inte att Strömsbro blir i Norra, där har man två aktiva kyrkor och hjälps åt. Så det stämde inte här.

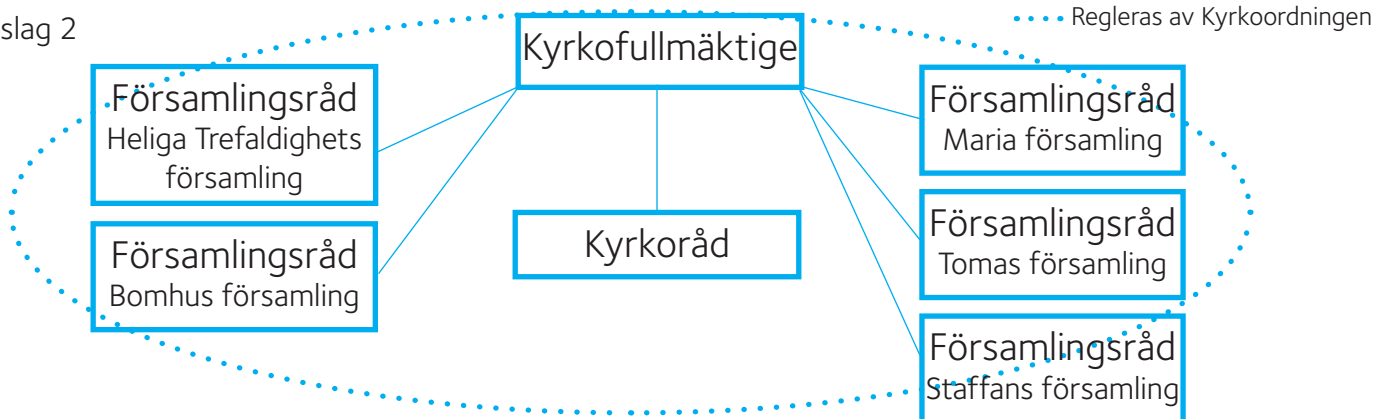
Några var helt för att man blir en församling. Ta bort alla gränser. Ingen var helt emot, men man var orolig för att det lokala engagemanget skulle bli lidande. Går det förlorat. Hur blir det med församlingsrådet? De försvinner när man blir en församling. Vad kommer istället? Alla ville att engagemanget ska vara lokalt. Det är den gudstjänstfirande församlingen som ska utse församlingsråd/verksamhetsråd. Någon tyckte att man fick för lite information om vad som händer i pastoratet i församlingsråden, någon tyckte att det var för mycket information. Man ville bli mer involverad i beslutprocessen. Större delegering från kyrkoråd till församlingsråd. Sedan tyckte man inte om att ordförande i församlingsråden måste tillhöra en nomineringsgrupp.

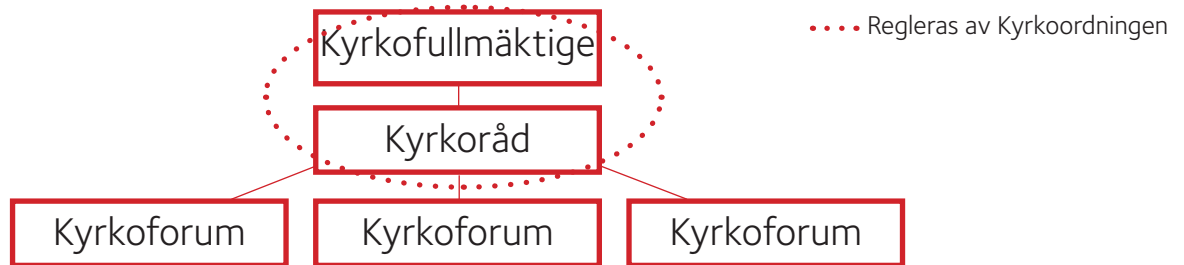
Förslag 1

Förslag 2

Förslag 3

Ett antal kyrkoforum för **Gävle stads församling**.

